

LENGYELORSZÁG KÜLKERESKEDELMI KAPCSOLATAI

Lengyelország külkereskedelmi kapcsolatairól nyilatkozott a *Trybuna Ludu*-nak Kazimierz Olszewski lengyel miniszterelnök-helyettes. Elmondta, hogy Lengyelország legnagyobb kereskedelmi és gazdasági partnerei a szocialista országok, az ország árucseréjének 60 százaléka velük bonyolódik le. Rendkívül gyors ütemben fejlődnek az ország tőkés kapcsolatai is, tavaly például 80 százalékkal volt nagyobb az import mint 1970-ben, az export pedig 37 százalékkal haladta meg az akkori. Nyugati gazdasági együttműködésünk fejlődését megkönyvítik a tíz évre szóló szerződések — mondotta és hozzátette, hogy eddig Franciaországgal, Nagy-Britanniával és Norvégiával jött létre ilyen megállapodás. Számítanak arra, hogy a közeljövőben Olaszországgal és az NSZK-val is hosszú távú együttműködési megállapodást kötnek.

Tíz évre szóló gazdasági, ipari és műszaki-tudományos együttműködési megállapodás kidolgozásában állapodtak meg a felek a május 31-től június 7-ig Bécsben tartott lengyel-osztrák gazdasági együttműködési vegyes bizottsági ülésen. Megegyeztek továbbá abban, hogy emeljük a Lengyelországba szállítandó termékek kontingensét, és lényegesen csökkentik az osztrák importkorlátozásokat is a lengyel termékek vonatkozásában 1974-re. Ezeket a határozatokat *Starbacher* osztrák és *Olechowski* lengyel külkereskedelmi miniszter látta el kézjegyével.

A *Reuter* szerint Lengyelország már el is juttatta a hosszú lejáratú ipari együttműködési megállapodásról szóló tervezetet a bonni kormányhoz. A tervezet hasonlít a Szovjetunió és az

NSZK, valamint Lengyelország és Franciaország között létrejött megállapodásokhoz.

Lengyelországnak Nagy-Britanniához fűződő, idén igen kedvezően alakuló gazdasági kapcsolatairól számolt be *Londoni tudósítónk*. Előreláthatólag az idén Lengyelország lesz a KGST-országok közül az angol áruk legnagyobb piaca. Az év első négy hónapjában az angol cégek a Szovjetunióba körülbelül ugyanannyi terméket szállítottak mint egy évvel korábban (mintegy 28 millió font értékűt), a Lengyelországba irányuló kivitel viszont megközelítette a 40 millió font értéket és nagyon valószínű, hogy az év végére a 100 millió fontot is eléri. Az angol export emelkedését részben Lengyelország növekvő fogyasztásaiikk-importja, részben pedig a döntések bizonyos decentralizálása tette lehetővé. Ösztönzőleg hatott az angol exportra a lengyeleknek nyújtott hitel is. A lengyel vásárlási kedvet valószínűleg növeli az Angliába irányuló lengyel élelmiszerexport is. A bacon exportjára ugyanis nem hatott eddig hátrányosan a közös piaci agrárrendtartás, mert az élelmiszeráraknak az utóbbi időben bekövetkezett gyors emelkedése révén a lengyel bacon ára alaposan meghaladta a közös piaci árszintet és így az élelmiszerexportból eredő lengyel árbevétel jelentősen nőhetett.

Lengyel-angol együttműködési tárgyalások is folynak. Az *Ursus* traktorgyár korszerűsítését célzó megbeszélések a *Massey-Ferguson*, a *GKN* és a *Perkins* céggel előrehaladott stádiumban vannak. Az angoloknak csak a nyugatnémet cégek jelentenek komoly versenyt ebben a tekintetben.

Ma nyílik az „Agra” mezőgazdasági kiállítás

A június 9-én megnyíló és július 8-ig nyitvatartó „Zöld szabadegyetemen”, a Lipcse-Marklebergben megrendezendő „Agra” mezőgazdasági kiállításon a látogatók az NDK mezőgazdasága által az utóbbi két évben (az 1971. júniusi pártkongresszus óta eltelt időben) elért eredményekkel ismerkedhetnek meg.

A kiállítást öt téma köré csoportosították: bemutatják a szocialista munkaverseny révén elért eredményeket (sikeresnek ígérkezik az idei év, az első negyedben 8 százalékkal több vágómarhát, 12 százalékkal több tejet, 7 százalékkal több vajot vásároltak fel); a második témakör a mezőgazdaság beltérjességének fokozása, illetve az NDK-nak e téren elért eredményei; a harmadik csoportba a tudományos-műszaki haladás eredményeinek a termelési gyakorlatba való gyors átültetéséről tanúskodnak; a negyedik téma az iparszerű termelési módszerekre való áttérés; az ötödik pedig a falusi fiatalok felkészülése a X. Világifjúsági Találkozóra. (MTI)

Az NSZK „keleti kereskedelme”

Jelentősen fejlődött az NSZK kereskedelme az európai szocialista országokkal az úgynevezett keleti szerződések megkötése óta. A bonni gazdasági minisztérium adatai szerint — írja a *Neue Hannoversche Presse* — a forgalom 1970 és 1972 között évi 10,5 százalékkal növekedett, az előző évtized 9,3 százalékos átlagával szemben. Az idei első negyedében az expozíció még gyorsabb, 18,7 százalékos volt, sőt egyes becslések szerint az idén Nyugat-Németország 21,6 százalékkal is növelheti forgalmát a szocialista országokkal.

Az NSZK egyébként 1971-ben 2,7 milliárd dolláros forgalommal a kelet-európai országok legfontosabb nyugati partnere lett. A második helyen áll Olaszország forgalma 1,6 milliárd dollár volt. Tavaly az NSZK keleti kereskedelmének 88 százaléka a Szovjetunióval, Csehszlovákiával, Romániával és Magyarországgal bonyolódott le.

Kölcson a szerbiai vasutak korszerűsítésére

Egy amerikai, japán, kanadai, angol, francia, svájci és ír bankokból álló konzorcium 21,5 millió dollár értékű dollárkölcsonnyal nyújtja a *Beogradska Bank*-nak a szerbiai vasúthálózat nagyarányú rekonstrukciójára és korszerűsítésére. A tranzakcióban a *First Chicago Ltd.* közvetítő szerepet vállalt. Jugoszláv üzleti körökben úgy vélekednek, hogy az ország a kölcsönhöz különösen kedvező feltételekkel jutott, mind a visszafizetés határidejét, mind pedig a kamatot illetően. A kölcsön megteremti az alapot a jugoszláv vasutak korszerűsítését célzó nagyszabású terv első lépéséhez: 1973–77 között teljes mértékben villamosítják és jelzőberendezésekkel látják el a Szerbia területén futó vasútvonalakat. Ez az akció összesen 350 millió dollárt emészt majd fel. (Tanjug)

Brandt kancellár Izraelben

Willy Brandt nyugatnémet kancellár 7-én ötnapos látogatásra Izraelbe érkezett. Először fordul elő, hogy nyugatnémet kormányfő Izrael államba látogat. A tárgyalásokon gazdasági kérdések is szőnyegre kerülnek. Izrael az NSZK-nak fontos kereskedelmi partnere. Tavaly az izraeli vásárlások értékét az 1 milliárd márkát, az izraeli export pedig meghaladta a 400 milliót. Izraeli gazdasági szakértők szerint az ország jóval többet exportál az NSZK-ba, mint a környező arab államok együttvéve. Bonn egyébként az elmúlt négy évben évi 140 millió márká hitelt nyújtott a közlekedési hálózat kiépítésére. Jelenleg újabb 140 millió márkás kölcsönről folynak tárgyalások.

Brandt az első napi tárgyalások után tartott sajtóértekezletén közölte, hogy a megbeszéléseken a Közös Piac és Izrael viszonyáról volt szó. Az álláspontok több pontban megegyeztek — mondotta Brandt. A *Reuter* szerint a kancellár a jobb exportfeltételekre vonatkozó izraeli kérésre célozott.

Amerikai iroda Bécsben a kelet-nyugati kereskedelem elősegítésére

Kelet-nyugati kereskedelmi irodát nyit Bécsben az amerikai kereskedelmi minisztérium. A központot, amely június 13-án nyílik meg, azért hívták életre, hogy az amerikai cégek segítségére legyen a keleti piacokra való behatolásban. Mindenekelőtt tanácsadó funkciót lát el: információt ad a piaci viszonyokról, az üzleti lehetőségekről, a kelet-európai országok kereskedelmi feltételeiről, és tájékoztató kiadványt jelent meg. Az amerikai cégek kiállításokat, konferenciákat és szemináriumokat rendezhetnek a központban, ehhez audio-vizuális berendezések, sokszorosító gépek, telefonok és távirók állnak rendelkezésükre. (APA)

A spanyol peseta dilemmája

A spanyol valuta viszonylag keveset szerepel a nemzetközi sajtóban, a monetáris válságok idején is csak másodlagos szereplőnek tekinthető. Spanyolország gazdasági fejlődése és külgazdasági orientációja mindazonáltal érdemessé teszi, hogy valutapolitikájának egyes aspektusaival részletesebben foglalkozzunk. A peseta 1961 júniusa óta de facto konvertibilis az IMF-alapokmány VIII. cikkelye szerint. Az ország kereskedelmi mérlege a hatvanas években rendszeresen passzívummal zárult, ezt azonban a Nyugat-Európában dolgozó vendégmunkások átutalásai, az idegenforgalom bevételei és a hosszú lejáratú tőkebefektetések az évek többségében aktív egyenlegű fizetési alapteréggé változtatták. A kormányzat 1971 decemberében változatlanul hagyta a peseta aranyarparitását, ami 8,75 százalékos felértékelést jelentett a dollárral szemben. Az intézkedést belső gazdasági körökben teljes megelégedéssel fogadták, az 1970-es recesszióból ugyanis a gazdaság az 1971 eleji ösztönző csomagterv következtében kilábalóban volt, így a peseta leértékelése által nyújtható ösztönzés szükségletlennek tűnt. A tartalékok magas szintje (3,2 milliárd dollár) sem követele az aranyarparitást megváltoztatását, az erősödő belső infláció pedig éppen az importverseny fokozását sugallta. Mindazonáltal voltak olyan hangok, főként az exportszövevények részéről, amelyek a kivitel drasztikus visszaesését jósolták.

Az ez évi februári valutaválság idején Spanyolország gazdasági közvéleményében három megoldási lehetőség látott: a dollár újabb leértékelése után ismét változatlanul hagyni a peseta aranyarparitását, tehát újra felértékelni (ezt a nézetet az „erős peseta” hívei képviselték, többek között a központi bank és a devizahatalóság [IEME] köréi); a második megoldás hívei szerint a spanyol kivitel és turizmus nem bír el még egy nagyobb arányú felértékelést, ezért „olasz módra” mintegy 5 százalékos felértékelést ajánlottak; végül (ezt a véleményt főleg a kereskedelmi bankok képviselték), ha a Közös Piac valutáinak összehangolt lebetegtetése megvalósul, a pesetának csatlakoznia kell. A február 16-i rendkívüli minisztertanács úgy döntött, hogy változatlanul hagyja a peseta aranyarparitását, az a peseta 11,11 százalékos felértékelését jelentette a dollárhoz képest.

Az indokolást az ABC másnapi számának vezércikke ismertetette. Eszerint olyan ország, mely az IMF kimutatása szerint a hivatalos tartalékok tekintetében a világon a kilencedik helyen áll, nehezen tudná elfogadni a leértékelést, amelyet egyébként a több mint 5 milliárdos tartalék spanyol szempontból is indokolatlanná tesz. A lap szerint a kormány lépése az USA és a Közös Piac iránti szolidaritás jele volt, csatlakozás a fix paritásnál maradó nyugat-európai országok frontjához. Emögött egyébként az is rejlik, hogy spanyol gazdasági körökben féltek a leértékelés következtében a kivitel esetleg sújtó megtorló intézkedésektől. A nyugat-európai országok többsége nem változtatta meg a pesetával szembeni árfolyamát és a turisták főleg Nyugat-Európából érkeznek, várhatóan tehát az idegenforgalmi bevételek sem csökkennek lényegesen. Ami pedig a kivitel illeti, az első felértékelés nemhogy visszaesést nem hozott, de 1972-ben az export rekordot döntött 25 százalékkal nőtt, erős belső kereslet mellett is. Végül — érvel a lap — a külföldi tőkebefektetők számára a paritás fenntartása a bizalom fokozását jelenti.

A februári felértékelést azonban üzleti körökben cseppet sem fogadta

az a megelégedettség, mely az 1971 decemberi paritásmodosítást kísérte. A fenti érvek jogosságát elfogadják, de egyes közgazdászok szükségesnek tartják kiemelni, hogy 1971-ben a spanyol kivitel versenyhelyezete előnyösen változott, többek között az NSZK-val, Belgiummal és Hollandiával szemben, a felértékelés csak az export 26,2 százalékat érintette hátrányosan, ez év februárjában viszont a spanyol exportőrök helyzetüket csak Japánnal szemben javították — amely a kivitel 1,4 százalékat veszi fel —, 34,7 százalékkal pedig romlott a pozíció. Az idézett számítás csak a legnagyobb kereskedelmi partnerekre, az export kétharmadára terjed ki, a valóság ennél még rosszabb. A kivitel egynekedére piacul szolgáló latin-amerikai országokkal a forgalom ugyanis dollárban számlázódik, így a spanyol vállalatoknak átlagosan 11,1 százalékos áremelési kelleme ahhoz elfogadtatniuk, hogy pesetabevételeik ne változzanak.

Mi volt a hátteré a spanyol hatóságok „erős peseta” koncepciójának? Úgy tűnik, hogy az 1970-es recesszió után 1971-ben a gazdaság ismét növekedési periódusba lépett, 1972-ben a bruttó nemzeti termék 7,5, a beruházások 16 százalékkal emelkedtek. Mindez azonban nem hozta megálval — mint logikusan várható lett volna — a kereskedelmi mérleg egyenlegének romlását, a deficit maradt az előző évi mintegy 3 milliárd dolláros szinten. Továbbá az utolsó három évben a GNP 1,5 százalékkal tette ki a fizetési mérleg többletét (1961 és 1969 között a deficit volt ennyi), mindez arra mutatott, hogy az ország külső fizetési pozíciója a következő években szilárd lesz, sőt számítani lehet a folyó tételek kiegyensúlyozódására is. A fizetési mérleg többlete így dinamikus módon megnövelte a tartalékok — Angliától és az NSZK-tól eltérően nincs probléma strukturális összetételével —, és már túlságosan is soknak bizonyult. A március 1-i és 23-i rendeletek, melyek liberálisázták a spanyol tőkeexportot, egyértelműen a tartalékok leapasztását célozták.

A kormány ezen törekvését támasztotta alá a Nemzetközi Valuta Alap jelentése Spanyolországról. Az IMF szakértői kiemelik, hogy 1971–72-ben fizetési mérleg fölöslegének 50 százaléka származott a folyó tételekből, és ez a tendencia 1973-ban is folytatódik. (Aktív fizetési mérlegét jósol egyébként az OECD tanulmánya is.) Ennek fényében a jelentés szerint nem kívánatos a tartalékok további növelése, sőt, a folyó tételek mérlegében is mérsékelt deficit elérése ajánlatos, amelyet aztán a tőkemérleg kiegyensúlyoz ki. A tanulmány szerzői remélik, hogy Spanyolország tovább liberalizálja nemzetközi kereskedelmi és fizetési forgalmát, és úgy vélik, hogy az ország hivatalosan is vállalhatja az IMF VIII. cikkelyével járó kötelezettségeket, tehát a konvertibilitást.

Még egy tényezőt kell feltétlenül kiemelni, ez a belső infláció. Úgy tűnik, ma ez a spanyol gazdaságpolitika legnagyobb problémája. Az ár-emelkedés elleni harcban a kormány egyre bátrabban nyúl az importliberalizálás fegyveréhez, a felértékelés ebből a szempontból is teljesen indokoltnak tekinthető. Végeredményben a spanyol valutapolitika mélyreható változásának lehetünk tanúi. A hatvanas években a peseta külső értékének védelme volt a központban, tehát a fizetési mérleg egyenlegének figyelemmel kísérése. Spanyolország ma már az előrejelzések szerint konszolidált fizetési mérleg-helyzetre számíthat, tehát a peseta belső értékének megvédése kerül előtérbe.

Gonda György — Lőrincze Péter

Gazdasági kilátások Svédországban

Az 1973. évi költségvetést nemrég terjesztették Svédország parlamentje elé. Adatai szerint Svédország nemzeti össztermékében idén ötszázalékos emelkedés várható, tehát lényegesen több, mint 1972-ben, amikor a növekedés 2,2 százalék volt.

A várható export- és importértékek is lényegesen jobban emelkednek, mint ahogyan azt a januárban kiadott első becslések feltételezték. A tavalyi öt százalék helyett erre az évre 13,5 százalékos exportnövekedést várnak. Jelentős emelkedést jósolnak a gépipari termékek, — főként cellulóz és papír — valamint az acél és vasérc exportjában is.

A bevétel tavaly mindössze 4,5 százalékkal nőtt. Erre az évre 12 százalékos importemelkedést irányoz elő a költségvetés.

Az ország külkereskedelmi mérlege 4,3 milliárd svéd korona aktívummal zárul, ez 1 milliárdnál több a tavalyi egyenlegnél. Ezt csökkenti a külföldi utazások, szolgáltatások, átutalások és

a fejlődő országoknak juttatott segélyek emelkedése, ennek ellenére a folyó tételek fizetési mérlegében a tavalyi 1,2 milliárd korona helyett idén 1,5 milliárd koronás többlet várható — írja a *SIP*.

Svédország összes bruházásai tavaly 5,5 százalékkal emelkedtek. A költségvetés szerint idén 3 százalékos növekedésre lehet számítani. A magánberuházások a tavalyi 6,5 százalékos helyett idén 7,5 százalékkal lesznek nagyobbak, ezen belül az ipari beruházások 8 százalékkal emelkednek. Ezzel szemben csak kismértékben, mintegy 1,5 százalékkal fokozódnak a közületi beruházások szemben a tavalyi 3 százalékos emelkedéssel. A lakásépítkezés 4,5 százalékkal csökken.

A közületi fogyasztás tavaly 1 százalékkal nőtt, idén 3 százalékos többlet várható. A magánfogyasztás ezzel szemben volumenben 4,5 százalékkal lesz nagyobb, a fogyasztói árak pedig 6 százalékkal emelkednek az év folyamán.

A VG JELENTI

● A szocialista országok vámvivatáinak szakértői Prágában befejezték negyedik ülésüket, amelyen a csempézés elleni küzdelem közös módszereit vitatták meg. Az értekezlet befejezésekor aláírt jegyzőkönyvben a további szoros együttműködés szükségességét szögezték le.

● Anglia külkereskedelmi mérlegében 1973 első negyedében 190 millió font sterling volt a deficit. Ez mintegy ötszöröse a tavalyi év utolsó negyedében jelentkező importtöbbletnek.

● Az NSZK gazdasági stabilizációs programját jóváhagyták a Bundestagban, és a tervek szerint július elején életbe is lépnek. A parlament első- és felsőháza között a legnagyobb vitát a vállalatok és a magas jövedelmek 10 százalékos pótdadója váltotta ki. Az ezzel kapcsolatos kompromisszumot a Bundesrat plenáris ülésen fogja meg tárgyalni.

● Az angliai Ford gyár a jelek szerint idén minden eddiginél több járművet fog eladni. Az év első öt hónapjában 10 százalékkal többet értékesítettek, mint a múlt év megfelelő időszakában (180 ezret a tavalyi 163 761-gyel szemben). A leggyorsabban a Ford Cortina típus eladásai emelkedtek.

● A Du Pont amerikai vegyi és textilipari mammutvállalat, 17 százalékkal kívánja emelni nyugat-európai árkültermelését. Ennek végrehajtására az észak-írországi Maydownban levő gyárának bővítését tervezi. Az új gyáregység előreláthatólag 5 millió font sterlinges költséggel épül és 1975-ben lép be a termelésbe. Elkészülte után Maydown-ban a Du Pont összes beruházásainak értéke 40 millió font sterling lesz.

● A belga-luxemburgi gazdasági unió fizetési mérlege 9,4 milliárd frank aktívummal zárult, a tavalyi év megfelelő időszakában 3,1 milliárd volt a deficit. Az áru- és szolgáltatásexport 3,1 milliárddal 18,3 milliárd frankra emelkedett, a hosszú lejáratú magán- és vállalati tőke exportjának deficitje 11 milliárdról 7,8 milliárd frankra esett vissza.

● A holland megélhetési költségek indexe májusban 129,5 ponton állt, áprilisban még 128,8 ponton. Az indexet 1969-es bázison számítják. Az elmúlt mintegy három évben az árak átlagosan 8 százalékkal emelkedtek. A közelmúltban megszigorított árellenőrzés hatása még nem érezhető.

● Franciaország tájékoztatta SEATO-partnereit arról a szándékáról, hogy a jövő évtől kezdődően nem járul hozzá a szervezet pénzügyi alapjához. Arról nem érkezett hír, hogy Franciaország ki akarja lépni a SEATO-ból.

● A Societa Italiana Per Condotte d'Acqua előzetes megbízást kapott egy 2 milliárd 465 millió portugál escudo értékű munkára. Portugália déli részén óceánjáró és 500 ezer tonnás tankhajók fogadására alkalmas kikötőt és egy halászi kikötőt szándékoznak építeni.

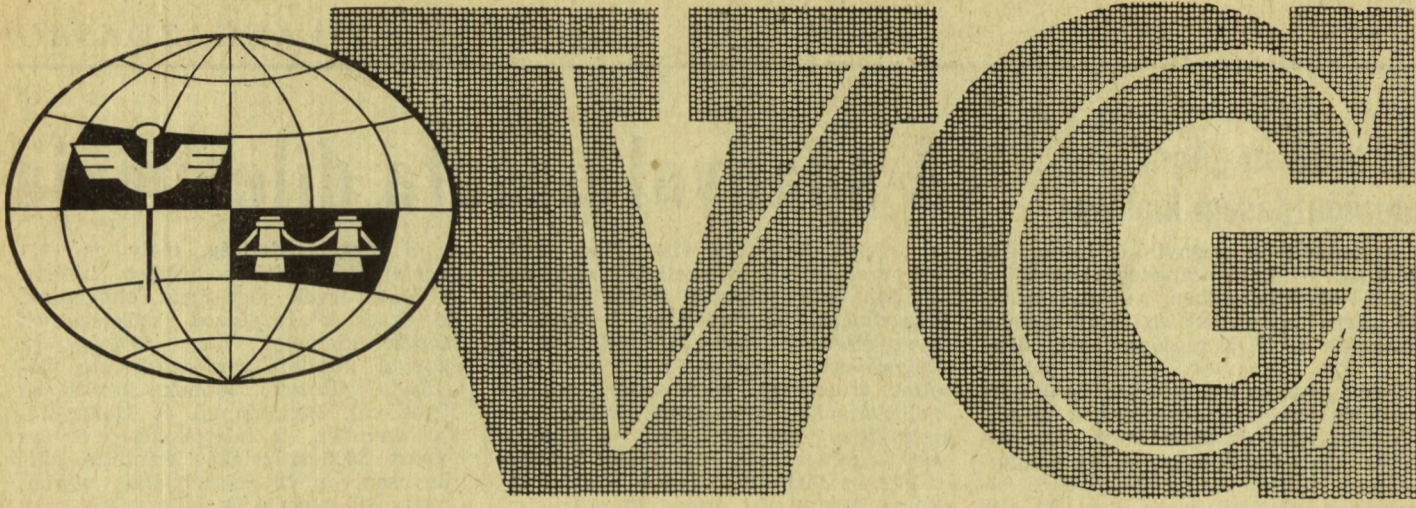
● Az osztrák fogyasztói árak indexe májusban 8,1 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban, és így az 1964-es bázison számított index 136 pontot mutatott.

● Az olasz fizetési mérleg márciusban 171 milliárd líra kiadási többlettel zárult, míg februárban 115 milliárd líra volt a bevételi többlet. Az 1972. márciusi fizetési mérleg deficitje 40,6 milliárd líra volt.

● A holland NV Philips Gloelampen Fabrieken Japánban levő leányvállalata, a Nihon Philips Corp. kiépíti saját kereskedelmi hálózatát és ettől azt várja, hogy három éven belül az évi eladási forgalma 7 milliárd jenre emelkedik. Nihon Philips részvényeinek 25 százalékat egyébként a Matsushita Electric Industrial Co. tartja kezében.

● A szlovéniai Nasice közelében 1900 méter mélységben új olajlelőhelyet találtak. Szakértők szerint az új lelőhely igen gazdag — az eddig feltárt legnagyobb jugoszláv — olajmezőnek.

● A japán Kanebo Ltd. és az olasz Snia Viscosa licen szerződést kötött, amelynek értelmében a japán vállalat know-how-jával poliszter férfiföltőny-szövetet gyárt majd az olasz cég.



VILÁGGAZDASÁG

1973. JÚNIUS 9., SZOMBAT

V. ÉVFOLYAM, 109. (1111.) SZÁM

Előzetes megállapodás Moszkvában

HATALMAS SZOVJET—AMERIKAI FÖLDGÁZPROGRAM

Előzetes megállapodás jött létre Moszkvában a szovjet—amerikai gazdasági kapcsolatok történetének eddigi legnagyobb üzletéről: az USA 25 éven keresztül — a jelenlegi világgazdasági árszint alapján — 10 milliárd dollár értékben vásárol kelet-szibériai földgázt. A megállapodásról az Occidental Petroleum elnöke tájékoztatta a közvéleményt moszkvai sajtóértekezletén, röviddel azután, hogy cége nevében, az El Paso társaság elnökevel együtt, kézzel látta el a szovjet külkereskedelmi minisztérium vezetőivel kötött egyezmény tervezetét.

Moszkvai tudósítónktól:

A szovjet fővárosban aláírt megállapodás értelmében a felek „kinyilvánítják szándékukat”, hogy a Szovjetunió 20 milliárd köbméter földgázt szállít 25 éven keresztül a jakutszki földgázmezőkről a csendes-óceáni partvidékre, főként Kalifornia energiahelyzetét javítva ezzel. Ez a mennyiség egyébként a jelenlegi amerikai földgázszükségletnek mintegy 2 százaléka, értéke pedig, a pillanatnyilag érvényes világpiaci árakon számolva, több mint 10 milliárd dollár.

Hammer szerint a kelet-szibériai Viljujszk környéki kitermelőhelytől Vlagyivosztozkig új 3200 kilométer hosszúságú földgázvezeték lefektetésére, valamint a világ legnagyobb földgázcséppfolyósító üzemének felépítésére van szükség, aminek a rubelkiadás felül költségeit több milliárd dollárra becsülik. Az előzetes számítások szerint milliárdok összegbe fog kerülni annak a 20 tartályhajóból álló flottának felállítására is, amely a cséppfolyósított gázt az Egyesült Államokba szállítja. Reméli, mondta az Occidental elnöke, hogy e beruházások finanszírozásához az Eximbank hitelt, illetve hitelgaranciát nyújt, ugyanúgy, mint az algériai földgázügylet esetében tette. Hozzáfűzte: számítanak arra, hogy a Szovjetunió a földgáz ellenértékét „amerikai áruk és szolgáltatások vásárlására fordítja”.

Az előzetes megállapodást felváltó keretegyezmény aláírására várhatóan még a nyáron sor kerül, s az energia-hordozók szállítása 6 éven belül megkezdődhet — hangsúlyozta Hammer sajtóértekezletén. Külön kiemelte, hogy Kelet-Szibéria hatalmas földgázkinccsinek kiaknázásáról tudomása szerint Japánnal is megindultak a tárgyalások. „A japánok részt vehetnek a programban, és megkaphatják a gáz egy részét” — mondta. A földgáz-megállapodás megvalósítását — úgy, mint a néhány héttel ezelőtt aláírt mütárgyaüzletnél — most is a két kormány külön jóváhagyásától teszik függővé. Feltételezhető, hogy az ügylet végrehajtásának kérdése a június 18-án kezdődő Breznjev—Nixon találkozóon is szóba kerül majd, mivel a legnagyobb horderejű gazdasági megállapodásról van szó, amely a Szovjetunió és az USA között valaha is létrejött.

Az amerikai üzletem sajtóértekezletén áttekintette azokat a témákat is, amelyekről először egy évvel korábban folytatott eszmecsereét *Gvisianyival*, a Tudományos-Technikai Állami Bizott-

ság elnökhelyettesével. A 8 milliárd dollár értékű mütárgyaüzlet éppen a napokban hagyta jóvá a két ország kormánya, s jó úton halad a szovjet elölrelépés várható a hulladékfeldolgozó-kombinátorok létesítésére tett amerikai ajánlat ügyében is. Az Occidental elnöke azzal búcsúzott az újságíróktól, hogy kifejezte reményét: ezeknek az ügyleteknek a végrehajtása a két ország közötti kapcsolatok továbbfejlesztését fogja szolgálni.

Párizs a fejlődő országok segélyezéséért

A fejlődő országoknak juttatott segélyek növelése mellett szállt síkra a francia pénzügyminiszter az OECD évi miniszteri ülésén. A világ leggazdagabb országainak sokkal nagyobb részt kellene vállalniuk a segélyezésben — mondta Giscard d'Estaing, és nyugtalanul szökött arról, hogy a harmadik világ egyre kevesebb segélyt kap, nem pedig többet. Az iparilag fejlett országok emellett nem vállalnak egyenlő terheket a segélyezésben. Az OECD országoknak az állami segélyezést kellene a legfontosabbnak tartaniuk. Ennek aránya jelenleg a felét sem éri el annak, amit az OECD célként tűzött ki. Casey amerikai külügyminiszter helyettes reményét fejezte ki, hogy Washington jövőre meg tudja adni az álta-

Befejeződtek Irán és az NSZK tárgyalásai

Irán és Nyugat-Németország gazdasági és kereskedelmi kapcsolatainak szorosabbra fűzését határozta el a két ország gazdasági vegyes bizottságának bonni ülése, amelynek megkezdéséről röviden már beszámoltunk. Az iráni gazdasági miniszter megvitatta nyugat-német partnereivel a nyugatnémet tőkeberuházások növekedésének lehetőségét. E tekintetben jelenleg az NSZK a harmadik helyen áll az USA és Anglia mögött. Bonn készséget mutatott arra, hogy ösztönözze a nyugatnémet magántőke iráni befektetését a vasiparban, a petrokémiában, a gépiparban és a rézfeldolgozásban.

Szó volt Irán és az EKG viszonyáról is. Bonn ígéretet tett arra, hogy támogatja Irán a közös piaci országokba irányuló export növelésében.

Ami az iráni olaj importját illeti, az NSZK kész fontolóra venni, hogy az olaj egyszerűen ne nyersolaj, hanem finomított termékek formájában vegye át. Az NSZK érdeklődik iráni földgáz iránt is. Megvitatták annak a lehetőségét, hogy az iráni földgázt, amelyet csövezeteken szállítanak a Szovjetunióba, onnan az NSZK-ba szivattyúzzák tovább. (Reuter, DPA)

lános preferenciákat a fejlődő országoknak. A rendszer alkalmazása Nixon elnök kereskedelmi törvénytervezetének kongresszusi fogadtatásától függ. Casey elmondotta, hogy az Egyesült Államok most vizsgálja felül általános segélypolitikáját.

Az OECD értekezleten egyébként a miniszterek megállapodtak abban, hogy erősítik az energetikai együttműködést. A felszólaló olyan mechanizmus megteremtését sürgette, amely kölcsönösen megteremtene a kontingensrendszert léptetve életbe, hogy a hiány egyik állapotban sem okozzon komolyabb fennakadást. Abban is megállapodtak, hogy az együttműködésnek nem szabad a kőolajtermelő országokkal való szembenálláshoz vezetnie. (Reuter)

MÉG MINDIG ÉLES NÉZETKÜLÖNBSÉGEK WASHINGTON ÉS PÁRIZS KÖZÖTT

Egyelőre nem szívargott ki semmi a francia külügyminiszter és Kissinger amerikai nemzetbiztonsági főtanácsadó tegnapi tárgyalásairól. Az eszmecsere után Kissinger mindössze annyit közölt, hogy „nagyon konstruktív, éppen ezért hasznos megbeszélést” folytattak. Jobert külügyminiszter elmondotta, hogy június 26-án utazik az Egyesült Államokba, ahol folytatják Kissingerrel az Egyesült Államok és Nyugat-Európa kapcsolatának vitáit. Jobert közölte még, hogy Kissinger a későbbiekben sajtóértekezleten számol be tárgyalásairól.

Giscard d'Estaing francia gazdasági

és pénzügyminiszter szerint Párizs és Washington álláspontja a *Pompidou—Nixon* találkozó után „összegyeztette” vált. Az MTI párizsi tudósítójának jelentése szerint francia pénzügyi és gazdasági körökben mindazonáltal csalódással állapítják meg, hogy a francia fővárosban folyó nemzetközi pénzügyi tanácskozásokon a jelek szerint süket fülekre találnak a Washington címére intézett francia felhívások: tegyen végre valamit az amerikai kormány a dollár árfolyamának alátámasztására, mert különben a pénzpiacokon újra meg újra jelentkező ideges nyugtalanság előbb-utóbb súlyos válsághoz vezet. A franciák felhívására az amerikaiak tüntető közönyt nyeltek. A mielőbbi hatékony cselekvést sürgető francia felszólítást egyébként nyugatnémet részről sem támogatják. Több nyugatnémet bankár kifejtette; nincsen szükség beavatkozásra a dollár védelmében, mert a pénzpiacokon a mostani átmeneti válság után enélkül is rendeződik a helyzet és a dollár árfolyama, miután elérte mélypontját, lassan ismét emelkedni fog.

A *Nouveau Journal*, a párizsi tőzsdéi körök lapja élesen bírálja az amerikai magatartást és hangsúlyozza: az európaiak hiába intéznek felhívásokat az Egyesült Államokhoz, Washington „a füle botját sem mozgatja”. A dollár árfolyamának csökkenése ugyanis csak újabb előnyöket biztosít az amerikai áruknak az európai piacokon. „Az amerikai elefánt azért mozoghat tetszés szerint az európai porcelánboltokban, mert nincs, aki megállítsa: mindenki csak a saját portékáival van elfoglalva” — írja a lap, arra célozva, hogy a nyugat-európai kormányok továbbra sem képesek egységesen fellépni.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ LÉTREJÖTT A RÉGEN VÁRT SZOVJET—AMERIKAI FÖLDGÁZ-ÜGYLET. A gigászi, 25 éves és a mai árakon 10 milliárd dollár értékű előzetes megállapodást a Szovjetunió külkereskedelmi minisztériumának és az érdekelt két amerikai vállalatnak a képviselői Moszkvában parafálták, s a két kormány hivatalos jóváhagyása után megindulhat a megvalósítása. Ez egyebek között 3200 kilométeres csövezeték és 20 egységből álló tartályhajóflotta létrehozását követeli meg.
- ◆ MAGYAR SZÁMÍTÓGÉPEKET VÁSÁROL A SZOVJETUNIO. A szocialista országok számítógéprendszerének moszkvai bemutatóján magyar és szovjet külkereskedelmi vállalatok között létrejött kötések értelmében a két ország kölcsönösen mintegy 40 millió rubel értékű számítástechnikai berendezést szállít egymásnak. A Szovjetunióban a magyar berendezések az energetika, a vegyipar és a petrolvegyészet területén működnek — a szovjet felhasználók teljes megelégedésére.
- ◆ HOSSZÚ LEJÁRATÚ LENGYEL—OSZTRÁK GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS kidolgozásában állapodtak meg a két ország képviselői. A lengyel miniszterelnök-helyettes nyilatkozata szerint: az ilyen típusú megállapodások megkönnyítik az együttműködés fejlesztését a tőkésországokkal.
- ◆ ROHAMOSAN NÖVEKSZIK A MŰANYAGTERMÉKEK IMPORTJA a tőkésországokból. A CHEMOLIMPEX az import pénzügyi terhéért licenccvásárlások és kooperációs megállapodások útján szeretné könnyíteni. Néhány ilyen természetű megállapodás is született, így például egy hazai szövetkezet rövidesen megkezdheti az extrudált plexi gyártását.
- ◆ ÁRUHIÁNY VÁRHATÓ A NEMZETKÖZI KAKAOPIACON egy neves londoni cég felmérése szerint. A kakaó iránti kereslet változatlanul erős, annak ellenére, hogy az árak az év eleje óta majdnem megkétszereződtek.

EREDMÉNYES ÉS HASZNOS TANÁCSKOZÁS Fock Jenő a KGST XXVII. ülészakáról

Pénteken délelőtt Prágában a KGST XXVII. ülészakájának befejezése-képpen a küldöttségek vezetői aláírták a zárógyűléskönyvet, egyszerűen egyhangúlag jóváhagyták a tanácsülés határozatait. A délután folyamán az ülészakon részt vett delegációk többsége, köztük a Fock Jenő által vezetett magyar küldöttség is hazautazott.

A Minisztertanács elnöke az MTI prágai tudósítójának adott nyilatkozatában részletesen elemezte a tárgyalásokat.

Bevezetőben Fock Jenő elmondta, hogy a KGST végrehajtó bizottságának jelentése alapján megtárgyalták a Komplex Program megvalósításának kérdéseit. A beszámoló egyéves időszakra ölelt fel, és számolt a megkezdő ülészak óta megtett útról, az eredményekről és a gondokról egyaránt. A tanácsülés négy területről kiegészítő beszámolókat is meghallgatott; a tervezési, a gépipari, a könnyűipari együttműködés kérdéseiről, valamint a környezetvédelmet érintő problémákról.

A napirenden szereplő kérdések közül Fock Jenő kiemelte a jelentőségűnek minősítette a következő öt éves népgazdasági tervek koordinációjának előkészítését. Hangsúlyozta, hogy mindenekelőtt azokra a kérdésekre kell különös figyelmet fordítani, amelyek megoldása jelentősen befolyásolja a KGST-országok népgazdaságának tervszerű, arányos és biztonságos fejlődését, a gazdasági hatékonyság növelését.

A magyar népgazdaság fejlődését jelentősen befolyásolja az alapvető nyers-és fűtőanyag-, az energiaszükségletek kielégítése. Ezt csak a baráti országok segítségével, velük szoros együttműködésben tudjuk megoldani. Természetesen hasonló gondjai más KGST-országoknak is vannak, ezért érthető, hogy a nyersanyag- és energiagondok megoldására már a tervek koordinációjának előkészítő szakaszában minden lehetőséget meg kell vizsgálni. Kézenfekvő, hogy a közös gond megoldásából minden KGST-országnak ki kell vennie a részét. Azok az országok, amelyek jelentős energiaforrásokkal rendelkeznek, segítik a hiánnyal küzdőket, másoknak viszont — amelyek természetes energiaforrásokkal nem vagy csak kevés rendelkeznek — az energiatermelés és -szállítás korszerűsítésében kell nagy szerepet vállalniuk. Az ülészak megbízást adott arra, hogy a következő hónapokban gyorsított ütemben tisztázzák a felmerült megoldási lehetőségeket. Mindezek mellett szükség van az atomenergia felhasználására. Nem lehet csak a Szovjetuniótól várni, hogy mindannyiunk számára gyártsanak és szállítsanak. Nagyon komolyan meg kell vizsgálni nekünk is, hogy mit tudunk szállítani, hogy gyorsabban és több atomerőmű épülhessen.

A magyar ipar a gáz- és olajvezetékekhez szükséges távközlési berendezésekből és automatikákból korszerű gyártmányokkal rendelkezik. Bejelentettük, hogy további fejlesztést kívánunk végrehajtani, figyelembe véve a baráti országok szükségleteit is.

A tervek koordinációját során ugyancsak nagy figyelmet kell fordítani a szakosítás és a kooperáció fejlesztésére a feldolgozó iparágakban, amelyek szerkezetének kialakításánál különösen alkalmasnak kell egymás igényeihez — hangsúlyozta a miniszterelnök. A tervek koordinációját a KGST-országok gazdasági együttműködésének alapvető módszere. Az ülészak ezért elhatározta, hogy a népgazdasági tervekbe szervesen be kell építeni azokat az intézkedéseket, a közös szállításokból és vállalkozásokból eredő kötelezettségeket, amelyeket a KGST-országok a Komplex Program értelmében elvárhatnak.

A gépipar kérdéseiről szólva Fock Jenő kifejtette, hogy a KGST-országok közötti együttműködés előrehaladásával még korántsem lehetünk elégedettek. Késztelenül értünk el nem lebecsülendő eredményeket — mondta —, de sajnos ennek ellenére az

egyik országok gépiparban nem csökkent, hanem növekedett a párhuzamos mossaág. Több fontos termék szakosításában nem sikerült megállapodásra jutni, másoknál vontatottan halad az előkészítés. Lassan fejlődik a részegység-kooperáció, holott számos területen ez igen kézenfekvő és hasznos lenne. Gondot okoz az is, hogy a gépipar műszaki színvonala nem fejlődik az egyre növekvő szükségleteknek megfelelően, és sajnos vannak ágazatok, ahol a gépek és berendezések jó része még elmarad a világszínvonalától. Mindezek alapján — és erre a magyar küldöttség is nagy nyomatékkal hívta fel a figyelmet — erőfeszítéseinket az előkövetkező időkben olyan belső és nemzetközi gazdasági feltételek létrehozására kell összpontosítani, amelyek elősegítik, hogy a gépipar korszerű gépekkel és berendezésekkel lássa el a felhasználókat.

Az ülészak összegzéseként a miniszterelnök megállapította, hogy az eredményes és hasznos volt, bár látványos határozatok nem születtek. Ez érthető is, hiszen a Komplex Program megvalósításának első szakaszában vagyunk. A haladás általános iránya jó, jóllehet az előrelépés néhol gyorsabb is lehetne. Az egészséges türelmetlenség nyilvánult meg valamennyi KGST-ország részéről, kifejezésre juttatva azt az elköltéséget, hogy a Komplex Programban megfogalmazott célokat mihamarabb valóra váltsák.

Az egész ülészak munkáját mélységes politikai felelősség hatotta át. Az elmúlt időszakban növekedett a világban az érdeklődés a KGST iránt. Ennek csak egyik megnyilvánulása a KGST és Finnország között létrejött egyezmény, amelyet az ülészak most megerősített. A tanácsülés megelégedéssel vette tudomásul, hogy a végrehajtó bizottság kidolgozta azt az eljárási rendet, amely szabályozza, milyen módozatokban és formákban alakítsák ki kapcsolataikat a KGST-vel a nem tagországok. Ez minden bizonnyal megkönnyíti a további tárgyalásokat. Az érdeklődés ugyanis tovább nő. Ebben véleményem szerint — mondta Fock Jenő — két tényező játszik szerepet: a KGST-országok megnövekedett gazdasági ereje és a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok fejlődésének kedvező politikai légkör. A folyamatot tovább kell erősíteni, és következetesen kell munkálkodni a KGST-országok gazdasági együttműködésének fejlesztésén, a szocialista gazdasági integráció kibontakoztatásán — fejezte be nyilatkozatát a miniszterelnök.

A KGST XXVII. ülészakáról kiadott záróközlemény összegzi a tagországok gazdasági együttműködésének elmúlt évi eredményeit, és részletesen foglalkozik az egyes területeken és ágazatokban elért előrehaladással. Felvázolja a további teendő irányát, és kiemeli azokat a feladatokat, amelyeket az együttműködés további elmélyítése és a módszerek javítása terén meg kell oldani.

Az ülészak jóváhagyta a végrehajtó bizottságnak a XXVI. és XXVII. ülészak közötti tevékenységét, amelyet a KGST-szerveknek a Komplex Program és a KGST XXVI. ülészaka határozatainak megvalósításával kapcsolatos munkája irányításában fejtett ki, továbbá a megvitatott kérdésekkel kapcsolatban a Komplex Program további megvalósítására irányuló határozatokat fogadott el. (MTI)

40 millió rubeles megállapodás számítógépekre

Moszkvai tudósítónktól:

A szocialista országok egységes számítógéprendszerének bemutatóján — amelyet a népgazdasági eredmények moszkvai állandó kiállításának területén rendeztek meg — pénteken megállapodást írtak alá mintegy 40 millió rubel értékű számítástechnikai berendezések kölcsönös szállítására a magyar és a szovjet külkereskedelmi vállalatok. (A nagy érdeklődés miatt egyébként június 15-ig, tehát egy héttel meghosszabbították a kiállítás időtartamát.) A VIDEOTON Rt. az Elektronorgtechnikanak 1974. évi szállításra 18,5 millió rubelért adott el kis teljesítményű magyar számítógépeket, ezeket a szocialista országok közötti szakosítási megállapodásnak megfelelően Magyarországon fejlesztik és gyártják. Hazánk már 1971-ben megkezdte a kis számítógépek szállítását a Szovjetunióba. Jelenleg 25 rendszer működik az országban. A magyar berendezések az energetika,

a vegyipar, a kőolajvegyipar területén működnek — s, mint a szovjet felhasználók elmondták, elégedettek teljesítményükkel. Egyetlen példa: a nyelődóv polietiléngyárban a magyar berendezéssel 300 százalékos termelékenység-növekedést ért el. Sor kerül a megállapodás értelmében az egységes rendszer alapján gyártott R—10-es típusú gépek exportjára is. Ezeket a berendezéseket elsősorban műszaki számítógépeknek használják majd a Szovjetunióban.

A METRIMPEX és az Elektronorgtechnika abban állapodott meg, hogy 1973—74-ben több mint 20 millió rubelért szállítsanak a Szovjetunióból számítástechnikai berendezéseket Magyarországra. Az első nagy számítógépekre aláírt megállapodás az R—20-as szovjet gépek importját rögzíti. A szovjet gépeket a termelésben például a Dunai Vasműnél, az oktatásban, szervezővállalatoknál és kutatásokra használják.

Schweitzer a valutaproblémákról

Schweitzer, a Nemzetközi Valuta Alap vezérigazgatója az amerikai pénzügyi szakértők szövetségének ülésén érdekes nyilatkozatot tett a jelenlegi nemzetközi valutáris problémákról.

Mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy véleménye szerint a Valuta Alap öszi közgyűlésére nem fog elkészülni a valutareform tervezete, és így a tagállamok arra nem mondhatnak „áment”. Mindaddig azonban, amíg a valutareform létre nem jön, könnyen elképzelhető, hogy megfelelő kétdoldalú megállapodások jöjjenek létre a rögzített árfolyamrendszer visszaállítására. A jelenlegi általánosság vált árfolyamlebegtetés megszűntetéséig viszont elsősorban az illető államok kormányainak politikai hajlandóságától függ.

Az SDR-ek idén esedékes újabb kibocsátása egyelőre függőben van. Mindezenalatt korántsem lehetetlen, hogy még 1973-ban sor kerül különleges célzatú SDR-ek megteremtésére.

Schweitzer részletesen foglalkozott a jelenlegi rendkívül bizonytalan, válságokkal terhes nemzetközi devizapiaci helyzettel legfőbb okozójával, a rövid lejáratú tőkék áramlásával. Nézetek szerint a rövid lejáratú tőkék nagyarányú mozgási képességét előidéző okok közül egyetlen sem szűnik meg a következő években, sőt lehetséges, hogy fontoságuk növekedik.

A rövid lejáratú tőke mozgások gyorsaságának és nagyarányú növekedésének Schweitzer három okát látja. Az első a nemzetközi pénzügyi rendszer növekvő integrálódása, a második a

kamatárbitrázsra való hajlandóság növekedése, és végül az a körülmény, hogy a valutaárfolyam változásokkal kapcsolatos spekuláció a hatékonyan működő nemzetközi üzleti körök normális műveletévé vált.

A valutaárfolyamok lebegtetése olyan politika, amely ugyan megakadályozhatja a hivatalos monetáris tartalékokra nehezedő spekulációs nyomást, de arra nem alkalmas, hogy az ilyen nyomás ne legyen érezhető a valutaárfolyamok alakulásában. Nem látszik reálisnak tehát az a várakozás, hogy az egyes kormányok tétlenül álljanak akkor, amikor valutájuk árfolyamának változása hátrányosan befolyásolja országuk nemzetközi versenyképességét és alássa a belföldi árszínvonal stabilizálására irányuló törekvéseket, abban az esetben, ha a valutaárfolyam mozgását az illető ország alapvető fizetési mérlegének alakulása nem indokolja.

A probléma megoldását több oldalról, mégpedig egyidejűleg kellene megközelíteni. A vezérigazgató ebben a tekintetben azt ajánlja, hogy szélesítsék ki a valutaárfolyamok hullámszámát, jobban harmonizálják az egyes országok kamatpolitikáikat, kiterjedtebb körben léptessenek életbe adminisztratív rendszabályokat a tőke mozgások területén, hozzanak létre külön piacokat a tőke műveletekre, és gondoskodjanak arról, hogy a hivatalos monetáris tartalékokban lévő valuták átváltásával ne növeljék azokat a nehézségeket, amelyeket a magántőke áramlása idéz elő. (Reuter)

Befejeződtek Gierék jugoszláviai tárgyalásai

Hazautazott Belgrádból Edward Gierék, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, aki öt napot tartózkodott Jugoszláviában. A megbeszéléseken, amelyeket Tito elnökkel folytatott, bel- és külpolitikai kérdésekről, Jugoszláviának a KGST-hez fűződő kapcsolatairól és a mindkét felet érintő gazdasági kérdésekről egyaránt szó esett.

A gazdasági kérdésekről tárgyalva megegyeztek, hogy szorgalmazni fogják a kooperáció és a szakosított megállapodások létrehozását, több teret engednek a közös tőkebefektetéseknek.

Jugoszláviának Lengyelország a harmadik legnagyobb kereskedelmi partnere a szocialista országok között. Árucsera-forgalmi megállapodásukat 1973-ra 230 millió dolláros forgalmat irányoz elő, azaz 26 százalékos növekedést az 1972-es szinthez képest. Úgy tervezik, hogy a kooperáció keretében egymásnak szállított, illetve szállítandó termékek értéke 1971 és 1975 között a 200 millió dollár értéket is eléri, azaz a teljes forgalomnak 30 százaléka lesz.

A múlt hét végén kötötték meg a két ország vállalatait az elmúlt évek legnagyobb egymás közötti szerződését:

1976 és 1985 között a jugoszláv Energoinvest 1 millió tonna timföldet szállít Lengyelországnak és cserébe transzformátorokat, öntődei berendezéseket, folyékony tüzelőanyag szállítására alkalmas csöveket, vasúti vagonokat a timföld szállításához és vegyipari, olajipari berendezéseket importál.

Jelentős a két ország között kialakult járműkooperáció is. A jugoszláv FAP-Famos, a Vardal és a TAM vállalat, hogy három év alatt 2 ezer autóbust szállít a lengyel Pol-Mot vállalatnak, 51 millió dollár értékben. A két évvel ezelőtt aláírt lengyel-jugoszláv kooperációs megállapodás Polaki FIA-125 részegységeinek gyártására olyan eredménynek bizonyult, hogy a közelmúltban megállapodtak a kibővítéséről. Ez év elejétől Jugoszlávia a Zastawa 101 személygépkocsi alkatrészeiből is küld Lengyelországra összeszerelésre. A gépkocsi-kooperáció keretében lebonyolódó szállítások értéke 1975-ig 65 millió dollár tesz ki, de a megállapodás ez időn túl is, 1980-ig érvényes. Az idén a Crvena Zastawa gyár 75 ezer különböző részegységet szállít a Pol-Motnak. (PAP, DPA, Reuter, BIKI)

Angol-spanyol megbeszélések Londonban

Lopez Bravo spanyol külügyminiszter Diez Alegria vezérkari főnök társaságában Londonba érkezett. Lopez Bravo az 1971 óta folyamatosan rendezett angol-spanyol konzultációk negyedik fordulóján vesz részt és a megbeszélések középpontjában Gibraltár kérdése áll. Heath miniszterelnökkel és Douglas Home külügyminiszterrel a területi vitán túl áttekintik az európai gazdasági helyzetben az utóbbi időben bekövetkező fejleményeket, az angol-spanyol kereskedelem kérdéseit.

Spanyolország a Közös Piac fennálló kapcsolatait 1970 óta preferenciális kereskedelmi egyezmény szabályozza, és ezt az egyezményt most az EGK kibővítésének, valamint a mediterrán térséggel szembeni politika megfogalmazásának megfelelően szeretné módosítani. A kétoldalú kereskedelem-

ben Nagy-Britannia számolhat aktívummal, mert a Spanyolországba irányuló exportja tavaly 200 millió font sterlinget tett ki, míg onnan 163 millió font sterlingért vásárolt. A különbséget azonban némileg csökkentette az a devizabevétel, amely a mintegy 4 millió angol turistától került a spanyol bankokba.

A vezérkari főnök londoni utazása az MTI londoni tudóstíjára szerint kétségtelemre teszi, hogy katonai együttműködésről, a földközi-tengeri közös katonai tervekről is szó kerül majd.

Lopez Bravo mielőtt Londonba utazott Rui Patriciával, portugál kollégájával, tudományos és technológiai együttműködési megállapodást írt alá. A portugál külügyminiszter, országta teljes támogatásáról biztosította Spanyolországot arra az esetre, ha EFTA-tagságot foglalomna. (Reuter, MTI)

A VG JELENTI

● A napokban kezdtek meg az ukránai Lvovban az NDK-beli és szovjet szakemberek által közösen kifejlesztett laboratóriumi készülékek sorozatgyártását. Ezek a készülékek naponta 2000 különböző, vér-, plazma-, bakteriológiai- és immunológiai elemzéseket végeznek. Az elektromos részeket a Szovjetunióban, a mechanikus elemeket az NDK-ban fejlesztették ki.

● A hét eleje óta ismét esik a rész ára a londoni fémtozsdén; metrikus tonnáknál 20 font sterlinggel csökkent. Szakemberek a rész árának csökkenését részben annak tudják be, hogy a chilei El Teniente bányájában ismét munkába álltak a bányászok, továbbá, hogy a New York-i határidős piacon is lanyhult a rész irányzata.

● A Német Demokratikus Köztársaság szakértői segítséget nyújtanak a Vietnami Demokratikus Köztársaságnak a haiphongi üveggyár bővítésében. Az üveggyár 1959 és 1963 között az NDK szakembereinek segítségével épült fel.

● Október 1-vel Ausztria liberalizálja a kávéimportot. Az intézkedést az teszi szükségessé, hogy 1973 szeptember 30-án lép életbe az új kávé egyezmény, amely nem szabályozza a kvótákat, a minőségeket és az árakat.

● Elutazott Moszkvából Ian Patan, a román minisztertanács elnökhelyettese, külkereskedelmi miniszter. Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszterrel a két ország kereskedelmi kapcsolatainak fejlesztéséről tárgyalt. A szovjet-román kereskedelmi forgalom értéke idén várhatóan meghaladja az 1,1 milliárd rubelt.

● Majdnem 1300 benzínállomást zártak be vagy zárnak be a közeli napokban az Egyesült Államokban az üzemanyag-hiány miatt.

● A zágábi Ferimpot mintegy 10 ezer tonna kohászati terméket szállít Indiába körülbelül 2 millió dollár értékben. Tárgyalás alatt áll egy 30 ezer tonnás export szerződés is. A Ferimpot ezenkívül nagymennyiségű gázpalackot is elad Indiának. Ezek egy részét az idén szállítják, a többi pedig — körülbelül 1 millió dollár értékben — 1974-ben.

● A hét végén holtpontra jutott a halászáti vita Izland és Nagy-Britannia között. Izland — mint ismeretes — 1972 szeptember 1-én 12 tengeri mérföldről 50 mérföldre terjesztette ki felségvizeinek határát és 117 ezer tonnás halászáti kvótát ajánlott fel az angol hajóknak a vitatott övezetben. Nagy-Britannia ezzel szemben ragaszkodik a 145 ezer tonnás minimumhoz.

Intézkedések Jugoszláviában a száj- és körömfájás miatt

Jugoszlávia a száj- és körömfájás terjedése miatt óvintézkedést hozott. A Sluzbeni List közlöny május 3-i száma ismerteti a gazdasági minisztérium által hozott rendeletet. Ezek szerint a Jugoszláviába utazók nem vihetnek magukkal hús- és tejtermékeket — kivéve konzerveket — Bulgáriából, Romániából, Magyarországról, valamint Ausztriából a Maribor és a magyar határ közötti szakaszon.

A rendelet ezenkívül megtiltja a kishatárforgalmat Jugoszlávia és Románia között, továbbá a magyar-román-jugoszláv közös határnál Rabe község térségében, valamint Magyarországról és Jugoszláviáról a Rabe község és a Duna közötti szakaszon. Nem bonyolítható le jármű- vagy személyforgalom Srpska Crnja határátkelőhelyen Jugoszlávia és Románia között.

Magyarországról élő állat kizárólag két módon szállítható Jugoszláviába: vagy Kotoriban keresztül vasúton, vagy a goricanai határátkelőhelyen teherautóval. (APA)

GATT-vizsgálat a szabadkereskedelmi egyezmények ügyében

Az Európai Gazdasági Közösség és az EFTA országai (Ausztria, Svájc, Svédország, Izland és Portugália) közötti szabadkereskedelmi egyezményről folytatott tárgyalásokat május 28. és június 7. között Genfben, a GATT székhelyén. Ezen megvizsgálják, összeegyeztethetők-e ezek a szerződések az Általános Vámtarifa és Kereskedelmi Egyezmény alapkormányának 24. cikkével. Először együttesen tanulmányozták a megállapodásokat, majd külön-külön az egyes országok képviselőivel vitázták meg a specifikus kérdéseket.

Oszták vélemény szerint az EGK-val és a Montánunióval kötött szabadkereskedelmi egyezményeket teszt a 24. cikkely előírásainak, mert kiterjed a közösségből származó osztrák import 95 százalékára és így teljesíti azt a feltételt, hogy az egyezmény ölelje fel a szerződés felek kereskedelmének lényeges részét.

Az alapkormány első cikkelye szerint a vámunió és a szabadkereskedelmi övezet létesítése ellentmond a legnagyobb kedvezmény elve kötelezettségnek és ezért csak akkor engedélyezhető, ha a 24. cikkelyben részletezett külön feltételeknek eleget tesz. Ezek többek között előírják, hogy a vámunióra vagy szabad kereskedelmi övezetbe lépett országok a vámkorlátok egymás közötti leépítésével sem állíthatnak új akadályokat a kivülről érkező árukhoz. (APA)

A belgrádi devizapiac első napja

Belgrádban kedden nyitotta meg első ízben kapuit az ország 20 kereskedelmi bankja előtt a devizapiac, ahol 13 tőkések valutát, 11 nyugat-európai, valamint az amerikai és a kanadai dollárt jegyzik. Kezdetben az adásvételi tevékenységet csak jugoszláv pénzintézetekre korlátozták. Colanovics, a Jugoszláv Nemzeti Bank elnöke a Reuter tudóstíjának elmondta, hogy ez nem a végleges megoldás, ugyanis a későbbiekben külföldi bankok és magánszemélyek is bekapcsolódhatnak a devizapiaci tevékenységbe. A későbbiekben, valószínűleg az év vége felé engedélyezik a határidős ügyleteket. Jelenleg csak azonnali devizaügyleteket köthetnek. A központi bank azonban már most is köteles interválni, ha valamelyik valuta árfolyama eléri a Nemzetközi Valuta Alap által meghatározott intervenciósi pontot.

Colanovics elmondta, hogy a devizapiac megnyitása fontos lépés a dinár teljes konvertibilitása felé vezető úton. Véleménye szerint a jugoszláv pénznemet 1-2 év múltán tehetik konvertibilissé. Az ország devizapozíciója jelenleg jó, biztatók a tavalyi kereskedelmi adatok, de előzőleg még mérlesekkel kell Jugoszlávia és a fő kereskedelmi partnerek árpolitikája közötti különbözőségeket. (Reuter)

Megszűnik az ausztráliai bányai szubvencionálása

Ausztráliában nem részesülnek többé adókedvezményben a bányai vállalatok — ilyen értelmű döntést hozott a kormány. Egyidejűleg eltörölte az olajkutatót végző konszerneknek juttatott szubvenciót. Mindezeket Frean pénzügyi miniszter jelentette be. A támogatás túlzottan költséges volt és nem fejlesztette a kívánt mértékben a bányai ipart — hangzott az intézkedés indoklása.

A két támogatási formát 15 évvel ezelőtt vezették be és a kőolaj, a földgáz, valamint az egyéb ásványi kincsek felkutatásának és kitermelésének ösztönzése érdekében. Ausztrália ez idő alatt 118 millió ausztráliai dollárral szubvencionálta az olajkutatót, és az adókedvezmények útján 250 millió dollárt hagyott meg a vállalatoknak. (Reuter)

Hol tart a Közös Piac pénzügyi integrációja?

A Közös Piac integrációs folyamatának vezérfonálul szolgáló Werner-terv értelmében a gazdasági és valutaunió, a 80-as évek végéig, három fázisban kívánták megvalósítani. Az első szakasz 1971. január elején kezdődött, eredeti feladata: a Közös Piacon belül tőke mozgások liberalizációjának biztosítása, a pénzügyi politika koordinálása, a belső és külső monetáris politika koordinálása, közös álláspont kialakítása a nemzetközi pénzügyi szervezetek és harmadik országok felé. A valutaunió felé vezető út legfontosabb lépéseként a közös piaci valuták egymás közötti ingadozási sávjának szűkítését tartották.

Most, hogy az első szakasz végén járunk, indokolt megvizsgálni, milyen ütemben és milyen mértékben valósultak meg a valutaunió eredeti célkitűzései.

Előjáróban le kell szögezni, hogy tervük elkészítése közben Pierre Werner luxemburgi miniszterelnök és munkacsoportja két dologgal nem számolt. Nem vehették figyelembe 1970 őszén Anglia közös piaci csatlakozását, a Hatok kibővülését Kilencekké, hisz erről a kérdéssel akkoriban még tárgyalások folytak. Nem vizsgálhatták így meg az EGK kibővülése és az integráció elmélyítése közötti konfliktus problémáját. Hasonlóképpen nem látható előre a szövegezők az állandó nemzetközi valutaválságot, mely 1971 májusa óta napjainkig tart.

Voltaképpen a Werner-terv az első szakaszban két területen szeretett volna konkrét előrehaladást elérni, kívánatosnak tartotta a közösségi valuták árfolyamadozási sávjának fokozatos szűkítését (ez távlatilag elvezetett volna a közös piaci valuták közötti árfolyamok teljes rögzítéséhez), valamint szükségesszerűnek vélte, hogy a nemzetközi monetáris rendszer keretében az EGK egységes álláspontot képviseljen. Világosan kiderül, hogy amit a Werner-terv az első fázisra célul tűzött ki, nem valósult meg, amit viszont csak a második fázis feladatának tekintett (az európai pénzügyi együttműködési alap) létrejött.

A Hatok 1971 elején már megegyeztek abban, hogy az ingadozási sávot 1,5 százalékról 1,2 százalékra csökkentik. A májusi valutaválság és az úgynevezett Smithsonian-megállapodás következményeként a jelenlegi „kigyó az alagútban” 1,125 százalékos ingadozást enged meg a paritás mindkét oldalán. Az eredetileg megalkotott mechanizmust sem sikerült megőrizni. Jelenleg a „kigyó” nem terjed ki az egész közösségre, az egységes lebegtetésben csak hat ország öt valutája vesz részt, az olasz líra és az angol font egyelőre nem kívánja a rendszerrel együttjáró fix árfolyamot — a közös piaci valutákkal szemben — vállalni.

A nemzetközi téren való egyeztetett fellépés még kevesebb sikert hozott. Az 1971 májusi nagy valutaválság előtt a Közös Piac országai csak abban értek egyet, hogy a tőkés monetáris rendszer bajainak fő oka az Egyesült Államok fizetési mérlegének deficitje. A megoldási utakat tekintve viszont már komoly nézeteltérések uralkodtak közöttük, például Franciaország készsége az aranyalap visszaállítására — a de Gaulle-i örökség — említendő meg. Végeredményben az úgynevezett európai megoldást — tehát az EGK-valuták közös és összehangolt lebegtetését három valutakrisis nem tudta létrehozni.

Félsikert hozott az a törekvés is, hogy az EGK egységes álláspontot foglaljon el a nemzetközi pénzügyi szervezetekben. Bár az EGK valutareformtervet terjesztett elő, a Húszak bizottsága márciusi washingtoni ülésén ez nem is annyira egy önálló koncepció megteremtését tűzte ki célul, mint inkább az amerikai javaslat, a Shultz-terv finomítását. Így a Kilencek a Shultz-terv számos javaslatát és alapelvét elfogadják: a nemzetközi fizetési

pozíció megítélését objektív normák alapján kell végezni, és ha ezek a mutatók egyensúlyhiányt jeleznek, a szóban forgó országnak cselekednie kell. A nemzetközi fizetési forgalom egyensúlyzavarairól mind a deficités, mind pedig a többlettel rendelkező országok felelősség terheli. A Közös Piac azonban szeretné csökkenteni az automatikus kötelezettségvállalást. Az európai alternatíva szerint az objektív mutató nem a tartalékok szintje lenne — amely túlközi a rövid lejáratú spekulációs tőke mozgásokat — hanem az úgynevezett fizetési alapterület, mely csak a hosszútávú lejáratú tőkeáramlást tartalmazza.

A közös piaci javaslat tapintatosan nem szól az arany szerepéről és meg lehetőséget diplomatikusan fogalmaz az euródollár-piaci kapcsolatban, hisz a piac komolyabb korlátozása elsősorban a londoni City láthatatlan bevételét érintené. Az a több mint fél évszázad, amely a közösségi javaslatot az amerikai elválasztja, markánsan jelzi a közös álláspont kialakításának nehézségeit.

Nyilvánvalóan a jelenlegi valutáris helyzetet magyarázza az, hogy a bizottság legutolsó monetáris munkaanyagában az ingadozási sávok további szűkítése ellen foglalt állást a valutaunió második fázisában. Ez az álláspont elsősorban angol érdeket szolgál, mivel meggátolná, hogy az erősebb közös piaci valuták dollárral szembeni felértékelődése automatikusan vigye magával a fontot is.

A fentiek alapján az olvasóban valószínűleg az a meggyőződés alakul ki, hogy a nemzetközi valutaválság egyértelműen felelős a valutaunió megvalósulásának lelassulásáért, hatása a Közös Piac valutapolitikájára tehát csak káros volt. A tények árnyaltabb megfogalmazást kívánnak. A dollárválságok ugyanis nemcsak fékeztek a valutaunió, egyidejűleg a folyamat meggyorsítására is ösztönöztek a Kilenceket. A múlt év októberi párizsi csúcscsereket például éppen a monetáris krízis figyelembevételével határozta az európai pénzügyi együttműködési alap létrehozását 1973. április 1-én, tehát az eredeti Werner-tervvel ellentétben még az első fázis időszakában. A végső cél az, hogy az alap az EGK központi bankjává váljon.

A feladatot a Kilencek megoldották. Az egymás közti tárgyalásokat nyilvánvalóan megkönnyítette, hogy az ideai valutakrisis több lényeges kérdésben közelítette egymáshoz az országok valutapolitikáit, így a franciák elfogadták a lebegtetést, az NSZK pedig alkalmazta a devizakorlátozásokat és megértést kezdett mutatni a sterlingkövetelések problémája iránt. Az új pénzügyi intézmény feladatköre egyelőre meglehetősen korlátozott, koordinálja a központi bankoknak a közös lebegtetésből adódó intervenciósi kötelezettséget és multilateralizálja az ebből adódó tartozásokat és követeléseket, 1,36 milliárd elszámolási egység rövid lejáratú hitellel rendelkezik.

Az elmondottak alapján levonható néhány következtetés. A gazdasági és valutaunióval kapcsolatban azoknak volt igazuk, akik a lassú és problémákkal teli megvalósulást jósolták. Kiderült, hogy a gazdasági és valutaunió aránylag korai szakaszában igényli a nemzeti szuverenitás bizonyos elemeiről való lemondást, és megfelelő „ellensúly” létrehozását közösségi szinten. Sőt az is kiderült, hogy a gazdasági unió megvalósítása sokkal nehezebben megy a pénzügyi unióval, és az utóbbi irányban lépések tehetők a gazdasági uniótól — ezalatt most a belgazdasági politika egységesítését értjük — függetlenül is.

Haferkamp, a bizottság pénzügyekkel foglalkozó tagja már figyelmeztette a közösség tagjait, ne várjanak túlságosan sokat az 1974. január 1-én beinduló második szakaszból.

Gondá György—Lőrincze Péter

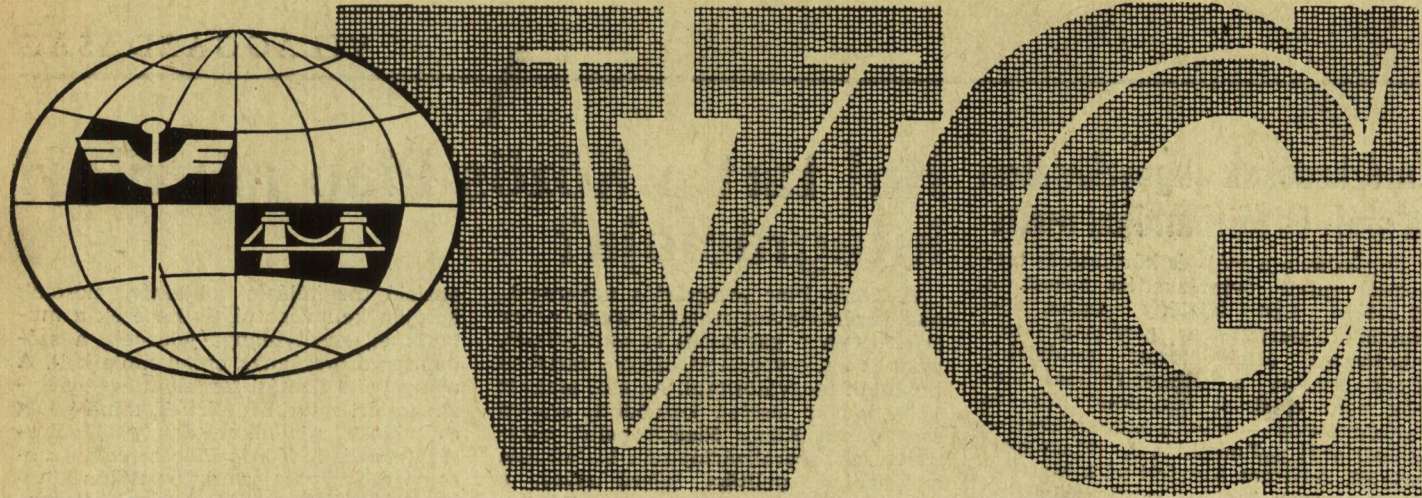
BARBER-NYILATKOZAT A GAZDASÁGRÓL

A kiskereskedelmi árak indexe 2,4 százalékkal ment feljebb, ha azonban az élelmiszerek árváltozásait ebből kiszűrjük, mindössze 0,8 százalékos az index emelkedése. Ez pedig éves szintre kivetítve 2,5 százalékos fogyasztói ár-emelkedést mutat, szemben a bérstop megelőző négy hónapban mért 10 százalékkal. A gazdasági helyzet javulásáról ad hírt a Financial Times is, legutóbbi számában statisztikai adatokat közölve. Kiemeli, hogy az angol vállalatok rendelésállománya számottevően gyarapodik. A cégek optimizmusát a paritásviszonyok, a világkereskedelem helyzetének Anglia szempontjából kedvező alakulása, valamint a toryk ár- és bérbefagyasztási politikája magyarázza — írja a lap. Megállapítja, hogy a fellendülés következtében félt, hogy a hosszú „munkanélküliségi korszak” után kapacitás- és munkaerőhiány jelentkezik. A Reuter arról is hírt ad, hogy a TUC gazdasági bizottsága közölte, kész ismét tárgyalni Heath miniszterelnökkel a fogyasztói szempontjából távolról sem olyan eredményes jövedelempolitikáról.

Nagy-Britanniában számottevően csökkent az infláció, az exportcikkek szilárdan állják a világgiazi versenyt, a rövid lejáratú adósságokat visszafizették és a munkabeszüntetések is elcsendesednek — állította Barber pénzügyminiszter a Financial Times értekezletén. A konzervatívok inflációellenes programjáról — ellentétben a fogyasztókkal, a bérből élőkkel — elégedetten nyilatkozott, és kijelentette, hogy a gazdaság fellendülésére jó az alkalom.

Barber szerint ma már széles körben felismerték, hogyha a kormány nem fogta volna erős kézzel vissza az inflációs spirált, akkor az az egész országot alapjaiban rendítette volna meg. Kijelentette, hogy semmi kétség sem fér ahhoz, hogy teljesítik, sőt túlteljesítik a bruttó nemzeti termék tervezett 5 százalékos növekedési ütemét. Bizonyosnak látszik, hogy ezt a növekedési ütemet a következő évben, sőt azután is tartani lehet.

A kormány bérbefagyasztási politikájának első négy hónapja alatt az órabérek 0,7 százalékkal mentek feljebb, szemben a megelőző négyhónapos időszakkal, amikor 8,2 százalékos volt az emelkedés.



VILÁGGAZDASÁG

1973. MAJUS 10., CSÜTÖRTÖK

V. ÉVFOLYAM, 87. (1089.) SZÁM

KISSINGER ELUTAZOTT MOSZKVÁBÓL

„Építő jellegű véleménycsere”

Kissinger, Nixon nemzetbiztonsági főtanácsadója, befejezte moszkvai tárgyalásait, és a szovjet fővárosból Londonba utazott. A szovjet vezetőkkel folytatott megbeszélésekről kiadott rövid közlemény szerint áttekintették a kölcsönös érdeklődésre számotartó kérdések széles körét. A megbeszélések — jelenti ki a közlemény — baráti légkör jellemezte, és a véleménycsere építő jellegű volt.

Moszkvai megfigyelők szerint — mutat rá az MTI tudósítója — Kissinger látogatása a két ország közötti kapcsolatok fontos állomása volt. A nemzetbiztonsági tanácsadó eszmeeseréi Breznevvel, Gromiko külügyminiszterrel és Dobrynin washingtoni szovjet nagykövettel a tervezetnél hosszabb időt vettek igénybe, Kissinger kénytelen volt lemondani leningrádi útjáról, amire pedig előzőleg egy-két napot irányoztak elő. Hírhírnökségi jelentések tudni vélik, hogy kedden a tárgyalások nyolc óra hosszat tartottak. A menetrend változását indokolják azok az értesülések, amelyek szerint az SZKP főtitkárnak tervezett washingtoni látogatása mellett megvitatták a vietnami és kambodzsai helyzet problémáit, az európai biztonsági konferencia és a kölcsönös haderőcsökkentés kérdéseit. A kétoldali problémák közül a tárgyalásokon a SALT második fordulójával, valamint a szovjet-amerikai kereskedelmi-gazdasági kapcsolatok továbbfejlesztésével összefüggő eszmecsere foglalt el központi helyet.

Moszkvai tudósítók értesülései szerint — és ezt alátámasztja Kissinger elutazása előtti nyilatkozata is — a megfigyelők továbbra is arra számítanak, hogy Breznevvel egyesült államokbeli látogatására június vége felé kerül sor. Nixon főtanácsadója erről csupán annyit mondott, hogy a dátum bejelentésére egyes részletek tisztázása után kerül sor, és utalt arra, hogy miután Nixonnak beszámolt, bővebb tájékoztatást fog adni moszkvai tárgyalásairól.

Tudósítók beszámolója arról is, hogy Moszkvában két újabb magas szintű kormányküldöttség amerikai utazását jelentették be. Alhimov külkereskedelmi miniszterhelyettes vezetésével szakértőkből álló delegáció folytat majd tárgyalásokat valutaris-pénzügyi kérdésekről az amerikai kereskedelmiügyi miniszteriummal és az Eximbankkal. Emlékeztet, hogy néhány hónappal ezelőtt ugyancsak Alhimov vezette szovjet részről azokat az eredményes tárgyalásokat, amelyek a kereskedelmi kapcsolatok bővülésével összefüggő hitelproblémákat rendezték.

A másik szovjet küldöttség Szmeljajkov külkereskedelmi miniszterhelyettes irányításával az amerikai fővárosban a kölcsönös kereskedelem fejlesztésével foglalkozó állami szervekkel és az abban érdekelt cégekkel folytat majd eszmecsere az USA-ba irányuló szovjet gépek és berendezések export lehetőségéről. Szovjet körökben úgy vélekednek, hogy ez a küldöttség elsősorban a piaci kilátások tanulmányozására és a kapcsolatfelvételre összpontosítja tevékenységét. A szovjet-amerikai kereskedelem ki- és befejlesztésének irányával foglalkozott egyébként Alhimov külkereskedelmi miniszterhelyettes cikke az *Izvesztijában*, amelyről a *Reuter* számolt be. Alhimov utalt arra, hogy megkezdődött, egyelőre kis mennyiségben, az amerikai

fogyasztási javak behozatala, főleg mezőgazdasági termékeké. Az importálandó áruk köre tovább szélesedhet. A cikk írója ugyanakkor javasolja, hogy szovjet cégek vegyenek részt ipari objektumok létrehozásában az Egyesült Államokban. Erre főleg az acéliparban és a vízierőmű-építkezésben lát lehetőséget, két olyan ágazatban, amelyekben a Szovjetunió kiemelkedő eredményeket tud felmutatni.

Libanon, Watergate, bonni csomagterv

Nyugtalanok a tőkés valutapiacok

Néhány hónapos vagy inkább hetes nyugalom után ismét bizonytalan légkör nehezedik a nemzetközi valutapiacokra: a márciusi paritásrendezés óta először, ismét nagy összegekben kínálnak eladásra dollárt, és élénk kereslet tornássza fel az arany árat. Nyugati hírhírnökségek értékelése szerint most nem elsősorban monetáris problémákról van szó, bár a márka újabb felértékeléséről felröppentett — igaz, később Bonn által határozottan cáfolt — híresztelések nem kis zavart okoztak. Ezúttal döntő részben politikai fejlemények: a Watergate-botrány továbbgyűrűzése, a libanoni harcok miatti nyugtalanság áll a dolgok hátterében.

A dollár gyengülése, illetőleg a márka és a font sterling erősödése kedden már egyértelműen jelentkezett a nemzetközi valutapiacokon, s ezzel párhuzamosan élénkült meg az arany iránti kereslet. Szerdán ezek a tendenciák tovább erősödtek, de ekkor már a befektetők félelmét nemcsak a Watergate-ügy politikai következményei, a közlekedési feszültség magyarították, hanem az a lehetőség is, hogy a márkát esetleg felértékelik.

Mint lapunkban jelentettük, a bonni kabinet szerdai ülésére inflációellenes csomagtervet dolgoztak ki. Lapzártáig nem érkezett hír a bevezetésre kerülő konkrét intézkedésekről, mivel a minisztertanács a délelőtti ülés után a késő esti órákra halasztotta a döntések meghozatalát. A titokzatosság alkalmat adott a legkülönbözőbb kombinációk felvetésére, ezek között szerepelt a márka újbóli felértékelése, mint lehetséges alternatíva az exportadóval és az importkedvezményekkel szemben. Egyes források ennek alátámasztását vélték felfedezni Giscard d'Estaing bonni utazásának tényében is, mondván, hogy a nyugatnemzet valutapolitikai intézkedések egyetemeséről lesz szó a francia pénzügyminiszter megbeszélésén.

A bonni gazdasági miniszterium részéről később határozottan cáfolták a spekulációkat és leszögezték, hogy paritásváltogatás nem szerepel a stabilitási zóna csomagban. Giscard utazását már régóta tervbevetették, semmiféle közvetlen kapcsolata nincs Bonn inflációellenes politikájával — jelentették ki a nyugatnemzet fővárosban. A cáfolat nyomán a szerda délutáni órákban valamelyest megerősödött a dollár, az aranypiacok lázas tevékenységére egye-

Kamatemelés Belgiumban

A belga központi bank május 10-i hatállyal 5 százalékról 5,5 százalékra emelte a hivatalos leszámítási kamattételt. Belgiumban legutóbb tavaly decemberben, majd azt megelőzően novemberben emelték a kamatot, mindkét esetben fél százalékkal.

A brüsszeli központi bank szóvivője elmondta, hogy a kamat emelését tisztán belső okokból határozták el, az intézkedésnek semmi köze a fizetési mérleghez és nem történt devizapiaci megfontolásokról sem. Fő célja, hogy a hitel drágítása után mérsékelje a fogyasztói keresletet, amely a mostani — lassan túlfűtötté váló — konjunktúrális fellendülés fő eleme.

A kamat emelése összhangban áll a Közös Piac általános inflációellenes stratégiájával, amelyet a közösség pénzügyminiszterei tavaly októberi találkozóikon dolgoztak ki, majd az idén márciusban megerősítettek. (Reuter)

lőre azonban nem volt hatással. Londonban az arany ára a szerda délutáni órákra elérte az unciánkénti 92,75 dolláros szintet, miután a nap folyamán 1,35 dollárral emelkedett.

A sárga fém nemcsak Londonban, hanem Zürichben is drágult, és Párizsban, ahol rendszerint magasabb ára van, jegyzése 96 dollárra emelkedett. Mindhárom aranypiaci központban a valutaris bizonytalanság mellett a közlekedési feszültséget tartják az arany iránti kereslet fő mozgató rugójának. A késő délutáni jelentések szerint a nyugat-európai irányzattal szemben a Wall Street sem maradt közömbös, meredeken felszöktek az aranybányászvények jegyzései. (Reuter)

Napirenden: az európai gazdasági helyzet

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának 28. ülészakán megkezdték az első napirendi pont vitáját, az európai gazdasági helyzet elemzését. Nyesztjerenko szovjet delegátus hangsúlyozta, hogy az EGB olyan időpontban ülésezik, amikor a nemzetközi feszültség nagymérvű enyhülése tapasztalható. Megjegyezte; az európai biztonsági érdekeket újabb távlatokat nyit meg az európai országok gazdasági együttműködése előtt, beleértve az EGB keretei közötti kooperációt, s lehetővé teszi, hogy a bizottság tevékenységét összehangba hozzák az új körülményekkel. Az ülészakon 33 ország küldöttsége vesz részt, ezúttal első ízben az NDK delegációja is.

Megnyitó beszédében Stanovnik, a bizottság ügyvezető titkára hangsúlyozta, hogy a kelet-nyugati együttműködés meggyorsítja a műszaki haladást. Stanovnik szerint a gyors gazdasági növekedéssel párhuzamosan egyre inkább figyelembe kell venni „az élet minőségének” kérdéseit, így a környezetvédelmet is.

A gazdasági növekedést fékezheti az energiahány, figyelmeztetett Stanovnik. Valószínűleg folytatódik az energiagény évi 5 százalékos növekedése. Az energia előállítási költségei pedig egyre magasabbak lesznek.

A legfeljebb országokban valószínűleg enyhén lassul az expanzió, a dél-európai országokban és Nagy-Britanniában viszont gyorsul. A mezőgazdasági termelés a többi ágához viszonyítva lassabban fog fejlődni. Emiatt folytatódik majd a mezőgazdasági dolgozók elvándorlása. A külföldi munkaerő alkalmaztatása ellenére további munkaerőhiánnyal kell számolni.

NAPRÓL NAPRA

- ◆ **KÉT SZOVJET GAZDASÁGI KÜLDÖTTSEG UTAZOTT AZ USA-BA.** Az Alhimov külkereskedelmi miniszterhelyettes vezette delegáció mindenek előtt pénzügyi kérdésekről folytat megbeszéléseket, a Szmeljajkov külkereskedelmi miniszterhelyettes vezette küldöttség pedig piacfeltáró munkát végez. Megfigyelők szerint e két szakember váratlan utazása Kissinger moszkvai tárgyalásainak eredményességéről tanúskodik.
- ◆ **A NYUGAT-EURÓPAI VALUTAPIACOKAT** újabb bizonytalansági hullám érte el tegnap. A márciusi paritásrendezés után első ízben ismét jelentősen esett a dollár, és egyidejűleg látványosan emelkedett az arany ára. Megfigyelők a devizapiaci bizonytalanságot a Watergate-botrány továbbgyűrűzésével és a libanoni fejleményekkel hozzák összefüggésbe.
- ◆ **A HETVENES ÉVEKBEN NÉMIKÉPP LELASSUL** EURÓPA fejelett ipari országainak gazdaságnövekedési üteme, és ennek fő oka az egyre súlyosbodó energiaellátási helyzet lesz — fejtette ki Stanovnik, az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának ügyvezető titkára a szervezet genfi közgyűlésén. Hozzáfűzte, valószínűleg a mezőgazdasági termelés is visszaesik.
- ◆ **A SZÁJ- ÉS KÖRÖMFÁJÁS MIATT JUGOSZLÁVIÁBAN** IS óvintézkedéseket hoztak. A Jugoszláviába utazó turisták több környező országból, többek között Magyarországról nem vihetnek magukkal hús- és tejtermékeket. Meghatározott határmenti területeken felfüggesztik a határforgalmat Romániával és Magyarországgal.
- ◆ **AZ ANGOL KORMÁNY INFLÁCIÓELLENES POLITIKÁJÁRÓL** elégedetten nyilatkozott Barber pénzügyminiszter. Azt állította, számottevően csökken az áremelkedés, az exportcikkek szilárdan állják a világgiazi versenyt, és elcsendesedtek a munkabeszüntetések is. Minden jel szerint sikerül túlteljesíteni a GNP tervezett 5 százalékos növekedési ütemét.
- ◆ **PERUBAN ÁLLAMOSÍTOTTÁK** A HALLISZTIPART. A halliszt az ország legfontosabb kiviteli cikke. A mostani államosítást az tettes szükségessé, hogy az ország hallisztipara lassan egy évszázad óta súlyos nehézségekkel küzd. PESCAPERU néven állami vállalatot létesítenek, amely Latin-Amerika legnagyobb hallisztipari cége lesz.

Négyoldalú együttműködés a mezőgazdaság kemizálásában

Nemrég ért véget a négy ország — Bulgária, Magyarország, az NDK és a Szovjetunió — mezőgazdasági együttműködési közös bizottsága kemizálási albizottságának legutóbbi, veszprémi ülése. Több témában született megállapodás. A műtrágyafelhasználás területén a szovjet fél vállalta például a nagy koncentrációjú műtrágyák keverési receptúrájának kialakítását. A növényvédőszer-gyártásban négyoldalú kutatási együttműködésről született elvi megállapodás. A távlati célok kitűzésén túl a kétoldalú szerződések 1973—1974-es terveinek aláírása a közvetlen feladatokat határozta meg.

Mint ismeretes, több KGST-ország működik együtt a mezőgazdaság fejlesztésében. Mintegy hat esztendővel ezelőtt jött létre az az NDK—szovjet közös bizottság, amelyhez 1970-ben Bulgária és két éve hazánk is csatlakozott. A most már négy ország részvételével működő mezőgazdasági együttműködési közös bizottságban a résztvevők mezőgazdasági miniszterei a tagjai. A bizottság két hatékonyan működő albizottságot hozott létre. Az egyik a mezőgazdaság gépesítésének problémáival foglalkozik, a másik a kemizálás kérdéseivel. Az utóbbi nemrég Veszprémben tartotta esedékes ülését. Ezen több megállapodás született.

A műtrágya-felhasználás területén az utóbbi években egyre inkább nagy koncentrációjú szereket alkalmaznak. Régebben átlagban 18—20 százalék volt a műtrágyák nitrogéntartalma, ma szokásos a 40—45—50 százalékos koncentráció. Különösen jól használható a karbamid, amelynek 45 százalékban tartalmaz nitrogént. A karbamid és más nagy hatásfokú műtrágyák keverési arányára még nincsen kialakult, bevált receptúra. Pedig ez erősen fokozná a karbamid felhasználását. Ebben a témában különösen érdekelt hazánk: a karbamid mezőgazdasági felhasználása még nem elégtő, sem mennyiségi, sem minőségi szempontból. Az ülésen a szovjet fél

vállalta, hogy kidolgozza a karbamid és más nagy hatású műtrágyák keverési receptjeit, s ezzel lehetővé válik a karbamid szélesebb körű alkalmazása más nagy hatóanyag-tartalmú, főleg foszfor-műtrágyákkal kombinálva.

A másik témakör a takarmányok konzerválása volt silókban. Ehhez általában szerves savakat alkalmaznak, különösen jó eredményeket lehet elérni propionsav adagolásával. Magyarországon már két esztendője nagyszabású körülmények között sikerrel alkalmazzuk a propionsavat. Az albizottság ülésével egyidőben bemutatott tartottak több állami gazdaságban a propionsav felhasználásának módszereiről, tapasztalatairól. Ezeket a többi résztvevő is sikerrel átvetheti. Jól alkalmazható ez a módszer a KGST-országok Komplex Programjának szelleméhez. Ugyancsak a program gyakorlati megvalósulása az a megállapodás, amely a növényvédőszerek kutatásában született

Magyar javaslatra úgy döntöttek, hogy a négy résztvevő megosztja egymás között a gombaölőszerek csoportjának kutatását. S mert éppen négy különböző vegyületsalád kutatása terén remélhetők eredmények, elhatározták, hogy a résztvevők megvizsgálják, melyik kutatásában várható náluk érdemleges eredmények. Egy újabb megbeszélésen aztán eldöntik, hogy a négy csoportból a négy ország szakembereit melyiket vállalják további kutatásra.

Az említett nagy, valamennyi felet érintő, távlati megállapodásokon túl a veszprémi ülés fölhasználta a már évek óta eredményesen folyó kétoldalú együttműködések soron levő szerződéseinek megkötésére.

Az érdeklő magyar és szovjet kutatóintézetek kétoldalú együttműködési szerződést írtak alá 1973—74-re a növényvédőszerek kutatásával, felhasználásával kapcsolatban. Ugyanerre az időre elfogadták a kétoldalú együttműködés tervét a bolgár kutatóintézetel. Ez szintén növényvédőszer felhasználására vonatkozik, továbbá a műanyag alkalmazására a mezőgazdaságban.

—i—

„Atlanti” tanácskozás Strasbourgan

Nyugat-európai és amerikai törvényhozók konferenciája

Párhuzamosan az Európai Parlament májusi ülészakával — amely hétfőn nyílt meg Strasbourgan és a hét végéig tart —, háromnapos értekezletet tartott a nyugat-európai képviselők 16 tagú és az amerikai törvényhozók 13 tagú küldöttsége.

Az atlanti kapcsolatok jövőjéről folytatott háromnapos tanácskozás hideg zuhanyt jelent a Kissinger javasolta Atlanti Charta szempontjából — írja a *Reuter* tudósítója. A két küldöttség vezetői sajtóértekezletükön elmondották, hogy a Nixon-kormányzat által előterjesztett új charta fölösleges, jöllehet az USA és Nyugat-Európa kapcsolatai szor-

ros figyelmet érdemlő átalakulásban vannak. A közös közlemény ugyancsak hangsúlyozza annak szükségességét, hogy figyelemmel kísérik a kapcsolatok alakulását, minthogy a Közös Piac kibővítése e viszonyban változásokat idéz elő.

Kérdésekre válaszolva az európai küldöttség vezetője, Kirk angol konzervatív képviselő kijelentette: úgy vélik, jelenleg nincs szükség valamiféle új megállapodásra. Hasonló szellemben nyilatkoztak az amerikai küldöttek is, bár megjegyezték; Kissinger beszéde jó kiindulópont lehet az USA tárgyalásaihoz. (Reuter, DPA)

Felbomlott Malaysia és Singapore valutauniója

A valutauniót — ami Malaysia és Singapore kettéválása után is életben maradt — hétfőn felbontották.

Az erre vonatkozó bejelentés, ami egyszersmind azt is nyilvánosságra hozta, hogy a döntés azonnal hatályba lép, a Kuala Lumpur-i parlamentben hangzott el. Malaysia pénzügyminisztere bejelentette, hogy felmondják a két ország valutájának átválthatóságát, s ugyanakkor Kuala Lumpurban külön értéktőzsdét állítanak fel. Eddig a két ország közösen működtette az értéktőzsdét.

Tun Tan pénzügyminiszter az intézkedést értelmezve, kifejtette: a két ország gazdasága alapvetően különbözik, ezért a monetáris unió nem tartható tovább. „Általánosan elismert, hogy az ilyesmi nem lehetséges, az efféle helyzet fékezi a normális fejlődést. Amennyire tudomásom van róla, sehol

a világon nincs érvényben olyan megállapodás, amelynek alapján két szuverén és független ország pari alapon szabadon és költség nélkül váltja át egymás valutáit. Ez tehát természetellenes helyzet volt, ami nem tartható a végtelenségig.”

Singaporeban, ahol mindössze 30 perccel a Kuala Lumpur-i bejelentés előtt értesültek a fejleményről, megdöbbenést okozott a hír. A pénzügyminiszter szükséges nyilatkozatában sajnálkozással fejezte ki, amiért „újabb szem szakadt ki a Malaysia és Singapore közötti kapcsolatok láncából”.

A hírhírnökségek utalnak arra, hogy Singapore az utóbbi esztendőben látványosan fejlődött; tavaly 13 százalékkal nőtt a társadalmi termék, a devizatarifák pedig 2 milliárd USA dollárnak megfelelő összegre ugrottak fel. (Reuter)

AZ ÚJ OLASZ KORMÁNYFŐ EXPOZÉJA

„A fő veszély az infláció”

Az olasz parlament két házának együttes ülésén Rumor, az új miniszterelnök ismertette a kormány gazdasági programját. A bemutatkozó beszéd vezérgondolata: korlátozni az inflációt a gazdaság növekedésének akadályozása nélkül.

Rumor megállapította, hogy a fő veszély az infláció, és ez ellen felveszik a harcot az árak, a közületi kiadások, a kincstári és a monetáris politika szabályozása révén. Legálábbis annyi elrendő — hangzott —, hogy az infláció üteme megmaradjon a határok között, amelyek közt az Olaszországgal gazdasági kapcsolatban álló országokban mozog.

Az árákról szólva a kormányfő közölte, hogy számos intézkedést készítenek elő, némelyeket sürgős jelleggel. Így már a legközelebbi jövőben lépéseket tesznek az élelmiszerárak drágulásának megfékezésére. A kormányzat az adminisztratív ellenőrzést párosítani kívánja a termelői, a fogyasztói, a munkaadók és a szakszervezetek önfegyelmeire való appellálással. Közölte továbbá: a kormányzat sürgősen javaslatot terjeszt elő a lakbérek — átmeneti hatályú — befagyasztására.

A miniszterelnök „bátor kezdeményezésekre” szólított fel a közületi szektor kiadásaival kapcsolatban a felesleges, hasznát nem hajtó költségek csökkentésére. A rendelkezésre álló értékesítési szint — mondotta — az idei költségvetési deficit jóval magasabb lesz az eredeti becslés szerinti 4 millió 550 ezer millió líránál.

Az új kormány programja előírja a régió hűződé általános adóreform megvalósítását. Az értéknövekedési adót — mint ismeretes —, háromszori elhalasztás után ez év elején bevezették ugyan, de a reform egyéb vonatkozásaiban (amelyeket ugyancsak 1973. január 1-én kellett volna hatályba léptetni), folytatódott a huzavona. A kormányfő kilátásba helyezte, hogy az esedékes adóintézkedéseket 1974. január 1-én megvalósítják.

Rumor közölte: a monetáris és hitelpolitika alapvető céljává a líra külső stabilitását kell tenni. Alapokat kell biztosítani — folytatta Rumor — a termelő beruházások számára, a deflációs politika ugyanis semmiképp sem tekinthető a kormány gazdasági stratégiájának. A hitelpolitika különösen arra lesz hivatva, hogy megfelelő erőforrásokat irányítson át a kis- és közepes méretű vállalkozások beruházásainak finanszírozására — idézi az expozé a Reuter jelentését.

Az új kormány emellett — jelenti az AP-DJ — kötelezettséget vállal arra, hogy visszaállítsa a líra rögzített paritását, ugyanakkor, amikor a hat együttesen lebegő nyugat-európai valuta új rögzített paritását megállapítják.

A rövid távú intézkedések tekintetében — jelenti az MTI tudósítója — a szakszervezetek egyetértének a kormánnyal, hosszabb távra azonban az ismert gazdaságpolitikai reformképzések megvalósítását, közte a délvidek fejlesztését várják az új balközép kormánytól.

Az ország gazdasági helyzetével foglalkozva a milánói *Epoca* azt írja: vagy sikerül az új kormány az inflációt, és ezzel együtt az áremelkedések megfékezése, vagy pedig ószel szembekezdül a dolgozók nagyon is élénk kifejezésre juttatott felháborodásával. És e magatartás az életszínvonal veszélyeztetése miatt jórészt indokolt is lesz. Ha pedig az inflációs nyomásnak útját akarják állni, akkor figyelembe véve a valutahelyzetet, csak két dolog tehető: hitel folyósítása a termelő üzemek számára, most, amikor a fellendülés első — még bizonytalan — jelei megmutatkoznak, illetve a minden pénzt elnyelő államapparátus kiadásainak lefaragása.

Osztrák miniszter tiranai látogatása

Vasárnap — mint jelentették — háromnapos hivatalos látogatásra Tiranába utazik *Staribacher* osztrák külkereskedelmi miniszter. Albániai látogatásának nemcsak gazdasági, hanem politikai jelentősége is van, ő lesz ugyanis az első, aki az osztrák kormány tagjai közül felkeresi az országot. Útban Tirana felé megáll majd Belgrádban, ahol részt vesz egy gazdasági megbeszélésen, majd Albániából visszatérve ismét megvizsgálja útját Jugoszláviában. Dubrovnikban július 24-én vagy 25-én *Snuderl* jugoszláv miniszterrel együtt kétoldali idegenforgalmi megállapodást ír alá.

A belgrádi gazdasági tárgyalások az osztrák—jugoszláv kooperációs kapcsolatok javítását hivatottak elősegíteni.

Jugoszláv adatok szerint a meglévő 25 kooperációs szerződés közül csak hat működik eredményesen.

Ami *Staribacher* albániai útját illeti, ott egy vegyes bizottsági ülésen vesz majd részt, amelyen a ma még csekély értékű albán—osztrák kereskedelem bővítéséről tárgyalnak. (1972-ben Ausztria 33,8 millió schilling értékű terméket importált Albániából és 19,7 millió schilling értékben szállított árut oda.) Osztrák értesülések szerint Albánia érdekelte az Ausztriába irányuló bitumen- és olajszállításokban, de ehhez még meg kell oldani a szállítással és a szállítási költségekkel, valamint az olaj minőségével kapcsolatos kérdéseket. (APA)

A VG JELENTI

● A Banca Commerciale Italiana kedden engedélyt kapott a szovjet hatóságoktól állandó képviseletti iroda nyitására Moszkvában. Ez az első olasz pénzintézet, amely állandó irodát nyithat a szovjet fővárosban.

● Az NDK és Franciaország képviselői csütörtökön írják alá a két ország gazdasági, ipari és műszaki együttműködéséről szóló okmányt — jelentette be a párizsi pénzügyminisztérium. Az egyezményt a múlt hónapban Berlinben parafálták.

● Véget ért a gazdasági és társadalmi fejlődés kérdéseiről folytatott általános vita az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának (ECOSOC) 55. ülészkán. A Tanács megkezdte az ENSZ fejlesztési programjának első két éve során szerzett tapasztalatok vizsgálatát.

● Witteveen egykori holland pénzügyminisztert szeretné jelölni Franciaország a Nemzetközi Valuta Alap ügyvezető igazgatójának a posztjára. Párizs hivatalosan fel is kérte a holland pénzügyi szakembert, hogy jelöltesse magát.

● Az Industriële Handelscombinatie Holland (IHC) 150 millió holland forint értékű megrendelést kapott kőtrébervezésekre több külföldi vállalatnál. Ezek között található a moszkvai Szudoimport és a pekingi Machimpex is.

● Chilében a megélhetési költségek júniusban 15,6 százalékkal emelkedtek. A nemzeti statisztikai intézet tegnap közzétett adatai szerint a költségek az első félévben 85,6 százalékkal haladtak meg az egy évvel korábbi szintet.

● Costa Rica és a szociálistá országok kereskedelmi kapcsolatainak hosszú lejáratú terveken kell alapulniuk — hangsúlyozta a közép-amerikai ország gazdasági és pénzügyminisztere a Pravda tudósítójával folytatott beszélgetésében. E kapcsolatokat már három esztendővel ezelőtt létrejötték, növekszik az árucsera az NDK-val és Csehszlovákiával, és megérkeztek Costa Ricába az első szovjet traktorok is.

● Angliában az év első negyedében 29,8 millió tonna kőolajterméket használtak fel. A londoni kőolajintézet szerint ez fél százalékkal több, mint az egy évvel korábbi fogyasztás, amely 29,18 millió tonna körül volt.

● Thaiföld 4 százalékkal felértékelte pénznemét. A baht aranyáraparítása július 15-től kezdve 0,0368331 finomarány. A felértékelés után a dollár új árfolyama 20 baht, a korábbi 20,8 bahttal szemben.

● A Szovjetunió 10 millió zsák elefántcsontparti kakaót kötött le az 1972—73. évi főtermésből. Abidjani hivatalos körök szerint a 175 ezer metrikus tonnára rúgó termést már teljes egészében eladták.

● Az ipari termelés a pekingi üzemi rekordot ért el az év első felében. Az Új-Kína hírgyűjteménye szerint több mint 80 termék esetében túlteljesítették a terveket. Acélból 8,9, nyersvasból 22,9, hengerelt acélból pedig 36 százalékkal többet állítottak elő, mint 1972 első hat hónapjában.

● Ausztriában április 4. óta első ízben ezen a héten nem jelentettek új szájszékélyes megbetegedést. Osztrák vélemények szerint most már megszűntnek tekinthető Ausztriában a járvány.

● Daccában aláírták India és Bangla Desh első hároméves kereskedelmi megállapodását. A két ország áruforgalma az első évben 610 millió rúpia lesz. India többek között szén, cementet, gyapotot, dohányt és gyógyszereket szállít juta, hús, rotációs papír és bőrök ellenében. Egy másik hír szerint elvi megállapodás jött létre a Bengáli Népi Köztársaság és Malaysia között, hogy az árucsera-forgalom növelése érdekében kereskedelmi egyezményt kötnék.

● A holland központi bank 5-ről 6 százalékra emelte a hivatalos bankkamatlábát. Az intézkedés szerdán lép hatályba. Legutóbb június 28-án 4,5 százalékról 5 százalékra módosították a kamatot.

● A magdeburgi Fahlberg-List vegyipari üzemben átadták rendeltetésének a Lengyelország által szállított kénsvágyó berendezést, amely lengyel alapanyagból évente 100 ezer tonna kénsvágyó állít elő.

● Izrael kereskedelmi mérlegének deficitje 59 százalékkal nőtt az év első öt hónapjában és 553 millió dollár. Az import 41 százalékkal, az export viszont csak 27 százalékkal gyarapodott.

Afganisztán: köztársaság

Afganisztánban kedden kikiáltották a köztársaságot — miatt az ország uralkodója, *Mohammed Zahir* sah Olaszországban kezelteti magát. *Daud* volt miniszterelnök, aki a kabuli rádióban bejelentette a köztársaság kikiáltását azzal vádolta az ország addigi kormányát, hogy csődbe vezette Afganisztánt. *Daud* biztosította hallgatóit, hogy Afganisztán a jövőben is a semlegesség politikáját folytatja. (Afganisztán azon kevés államok közé tartozik, amelyek az elmúlt 20 évben mind az Egyesült Államoktól, mind a Szovjetuniótól kaptak gazdasági segítséget.)

Az ENSZ-statisztikákban Afganisztánt a világ 25 legszegényebb országa között említik, amelynek különleges a klímája, ásványi kincsekben szegény, a múlt századi brit uralom következtében kialakult politikai elszigeteltségből még nem lépett ki. Ma a hároméves aszály miatt támadt éhínség okozza a legnagyobb gondot. Az ország 17 millió lakosa egyébként is középkori viszonyok között él, 90 százalékának a mezőgazdaság ad munkát. Az ország főbb kiviteli termékei a gyapot, az aszalt gyümölcs, a karakülprém és a szőnyeg. A kezdetleges iparral, elmaradott mezőgazdasággal, hiányos infrastruktúrával rendelkező országon a fejlesztésre adott milliós segítségek sem sokat segítettek. (DPA, AP, AFP, Reuter, MTI)

Szovjet—belga

gyémántértékesítő vállalat

A szovjet gyémánttermelés egy részét ezentúl Anwerpenben hozza forgalomba egy újonnan létesített szovjet—belga vegyes vállalat. Hivatalos becslések természetesen még nem állnak rendelkezésre a lehetséges éves forgalomról, de szakmai körök szerint — írja az AP-DJ antwerpeni tudósítója — évi 1 millió karát csiszolt drágakőre lehet számítani.

A belga partnerek egyike elmondta: a szovjet gyémánttermelés jelentős és egyre növekszik. A csiszolást három helyen, Moszkvában, Szmolenszkben és Kieyben végzik mindhárom üzem 2—4 ezer dolgozóval foglalkoztat. A szovjet érdeklődéssel kötött megállapodás megvalósíthatja a világ gyémántpiacának egészét. Jelenleg a nyugati világ gyémánttermelésének nagyobb részét a londoni CSO értékesíti, amely mögött a dél-afrikai *Oriás, De Beers* áll.

Antwerpen a világ egyik legnagyobb gyémántcsiszoló és értékesítő központja, a drágakő előkészítésével és forgalomba hozatalával közel 20 ezren foglalkoznak.

A megfigyelők szerint a vegyes vállalat felállítása legérdekesebben Izraelt érintheti — ez az ország hasonló jellegű köveket ad el Antwerpenben.

Chile nem törleszt az USA-nak

Chile a külfölddel szemben fennálló tartozások csökkentésére törekszik — jelentette ki *Letelier* külügyminiszter. Chilének mintegy 4 milliárd dolláros adóssággalómánnyal kell számolnia, amit csak a kamatköltségek évente 400 millió dollárral növelnek. Kétféle dollárral az Egyesült Államok adósa. A többi hitelező országtól kétoldali szerződéseken (a hitelezők „párizsi klubjának” keretén belül) fizetési haladékok, illetve más kedvezményt szerzett. Mivel az Egyesült Államok, az államostott amerikai vállalatoknak azonnali kártalanítását követelve, ilyen szerződést nem kötött Chilével, „a nem fizetés pozíciójába helyezkedünk az Egyesült Államokkal szemben” — jelentette ki Chile külügyminisztere. (AP-DJ)

A szárazság Algériában

Algiri tudósítónktól:
A saharai ínséges területek megsegítésére az algériai kormány speciális programot fogadott el. Ez a program nemcsak a közvetlen segélyezést, de távlati fejlesztést is előírja: bővítik az öntözési csatornahálózatot, új kútváltat fúrnak, raktárakat építenek és azokat feltöltik úgy, hogy őszig — amikor némi javulást remélnek — legalább az emberek megkíméljék a nélkülözéstől, ha az állatállomány pusztulását nem is tudják megakadályozni.

A szomszédos országok (Mauritánia, Mali és Niger) nélkülözés lakosságának ellátására 960 tonna élelmet és ruhaneműt szállítottak. Szenegálba és Felső-Voltába 180 tonna élelmet hajón, a Csád Köztársaság megsegítésére egy repülő- rakományt gyűszert és egyéb segélyanyagokat küldtek.

Gyorsan növekszik a lengyel külkereskedelem

Lengyelország importja 1973 első felében mintegy 3,1 milliárd dollár volt, az export pedig 2,8 milliárd. A múlt év első felének szintjéhez képest az import növekedése 28, az exporté 15 százalékos. A Varsóban közzétett hivatalos jelentés szerint a tőkésországgal való kereskedelemben az import jóval nagyobb mértékben nőtt, mint az export (az előbbi 60, az utóbbi 17 százalékkal). (AP-DJ)

LASSAN HALADVA

Portugália gazdaságpolitikája

Portugália és Spanyolország gazdaságtörténete sok közös vonást mutat. Mindkét országban az autarkia uralkodott, de míg Spanyolország már 1959-ben megindult „Európa felé”, addig Portugáliában egészen 1968-ig, *Salazar* tényleges visszavonulásáig késett ez a lépés. Madridban bevonták a kormányba a technokratákat, Lisszabonban a múlt évben kiléptették a liberális minisztereket az adminisztrációból. Mindkét ország tervez, sőt Portugália kezdte előbb, gyakorlati fejlesztési koncepciókban is sok az azonos vonás. Így például a regionális fejlesztés területén a lisszaboni „elsőbbségi zónák” gondolatát feltétlenül befolyásolta a szomszédos ország „fejlesztési pólusok” gyakorlata.

Minden hasonlóság ellenére Portugália még nem hajtotta végre stabilizációs tervét, és nem kell különösebben rosszulnulatúnak lenni ahhoz, hogy megállapíthassuk: „portugál gazdasági csoda” még nyomokban sem létezik.

A gazdasági növekedés üteme (az elmúlt években 6—7 százalékos) Angliához képest kétségtelenül magas, de elmarad akár a szomszédjától, akár az 1967 utáni Görögországtól. A gazdasági növekedés továbbá mind ez ideig nem vezetett a spanyol fejlődéshez hasonló strukturális változásokra. Az eredménytelenség okát Portugália sajátos belső helyzete adja meg.

1973 választási év és az októberi parlamenti választási küzdelem legfontosabb kérdése minden bizonnyal a „tengerentúli területek” jövője lesz. A kormányzat a hét tartomány problémáit a „progresszív autonómiával” kívánja megoldani, az elgondolás azonban nem vált be, kormánykörök nemcsak a gyarmati felszabadító mozgalmak erőerdőitől tartanak, de félnek egy „rohdessai megoldástól” is. Gazdaságilag a tengerentúli háború a belső növekedés legnagyobb fékjét jelenti. 150 000 ember harcol Európától távol (az aktív népesség hárommillió), a költségvetés 40 százaléka fordítódik hadicélokra. Az ország belső liberalizációját is komolyan fékezi, hogy az afrikai gyarmatokkal folytatott kereskedelemben érdekelt körök — jórészt a kávé-, cukor- és gyémántkereskedelemben — messzenemő gyanakvással figyelik a demokratizált törekvéseket és az európai integrációhoz való közeledést is. Véleményük szerint Portugália jövőjének kulcsát a gyarmatokkal való együttműködés jelenti. Minden ilyen nézet ellenére azonban a „tengerentúli területek” fontossága a portugál forgalomban érthetően csökkent, 10 évvel ezelőtől meg az export egynegyedét vetjük el, ma már csak 11—12 százalékra jelentenek piacot. Ezzel párhuzamosan Európa részaránya 49 százalékról 65 százalékra ugrott.

Ha provinciák nem lennének, Portugália akkor sem válhatna máról holnapra ipari hatalommá. Az ország ugyanis azzal a kétes hírnévvel rendelkezik, hogy a 60-as években Nyugat-Európában egyedül regisztrált abszolút számokban csökkenő népességet. Az elmúlt évtizedben, becslések szerint, mintegy 1 millió portugál vándorolt vendégmunkásként Nyugat-Európába és előrejelzések szerint a lakosság az elkövetkezendő években átlagosan két százalékkal csökken majd évente. A kérdés egyik oldala, hogy a vendégmunkások átutalásai (1972-ben 340 millió font) a portugál áruexport háromnegyedével egyenértékűnek és a GNP egytizedét teszik ki, így vált lehetővé a fizetési mérleg képzése akkor, amikor a kávélat a behozatalnak 3/5-ét fedezi. Másik oldalról nézve azonban az elvándorlás aggasztó hiányhoz vezetett a szakképzett munkaerő-ellátásban, végső soron fő okozójává vált az évi szinten 10 százalékos infláció. Az agrárszerzéken 11 százalékkal növekedő magánkereslettel ugyanis a termelés nem tudott lépést tartani, mivel pedig a kereskedelmi mérleg romlása a gazdaságpolitiká nagyon érzékeny (a helyzet hasonló a 60-as évek Spanyolországához), a belső likviditás felduzzasztását végső soron az eszudo belső értékének romlásával fizették meg. Múlt év decemberében a pénzügyminisztérium különleges kötelező letétet vezetett be és emeltette a kamatlábát. Figyelembe véve azonban, hogy a személyi jövedelmeknek csak

kis hányada alakul át betété, az intézkedésnek nem volt különösebb hatása. Az árakat kénytelenek voltak tavasszal befagyasztani. Jelenleg azonban a Bank of Portugal adatai szerint a pénzellátás meghaladta a GNP-t, az iparban 10—25 százalékos béremeléseket lehet könnyen elérni.

A jelenlegi portugál gazdaságpolitika — úgy tűnik — nem aggodik különösebben az infláció miatt, azt a gyors gazdasági növekedés feltételeként kezeli. A céltűzés inkább csak az, hogy az áremelkedés ne váljon olyan üteművé, mely a gazdasági növekedés által nem érintett szektorok, elsősorban a mezőgazdaság dolgozóit hozza elviselhetetlen helyzetbe. Így fel sem merülhet például, hogy központi irányelvekkel szabályozzák a bértárgyalásokat és az árfagyasztás rendszere is hatékonysággal működik. Az inflációval való együttélés sugallja az is, hogy a vendégmunkások kivándorlásának megakadályozása fontos devizaforrástól fosztaná meg az országot olyan körülmények között, amikor a gazdasági növekedés állandó nyersanyag- és géphezavartól szűkséget jelent (ez a két tétel az import több mint háromnegyedét jelenti).

A mai portugál gazdaságpolitika tehát úgy véli, hogy a növekedés ütemének fenntartásával próbálja a strukturális problémákat megoldani, a stabilitás csak ezután kerülhet a középpontba. Legelőször a mezőgazdaság problémája tűnik, míg 1960—71 között a GDP változatlan áron megduplázódott, addig a mezőgazdasági termelés csak 20 százalékkal növekedett. A gazdaságok 40 százaléka jelent egy hektárnál kisebb területet, ezek adják a földterület 4,3 százalékát. A kivándorlás pedig sokhelyütt éppen a falvak lakosságát tizedelte meg, a paraszok 70 százaléka ma 45 évnél idősebb. Egy nyugati lap kommentátora ezt úgy fogalmazta meg, hogy csak azok maradtak, akik a kivándorlásra túl fiatalok vagy már túl öregek. A mezőgazdasági reform — bármilyen kívánatos is lenne gazdaságilag a befolyásos földbirtokos réteg ellenállásába ütközik. Nem kétséges, a gyarmati háború időszakában a kormány nem fog megkockáztatni egy összecsapást legfontosabb külpolitikai támaszával. A jelenleg követett út, szövetkezeti társulások létrehozása a kisbirtokosok között, aligha jelenthet azonban megoldást. A 30 évvel ezelőtől Portugália még teljesen mezőgazdasági ország volt, az ipar csak a második világháború alatt kezdett fejlődni, az importhelyettesítés kényszerétől stimulálva. Az importszükszítúció alapján folytatott politika máig meglátják az iparon, a kivitelt elenyésző részét adják csak a feldolgozott iparcikkek. A cél pedig — dr. Gotta Dias gazdasági csúcsmíniszter szerint — az lenne, hogy a kivitelt azon ágazatokra koncentrálódjon, melyeket nem fenyeget az alacsony munkabérről országok verseny. Nyilvánvaló, hogy a miniszter elsősorban a nyugat-európai piacra gondolt. Portugália az integrációkkal való kapcsolatában szerencsésebbnek bizonyult szomszédjainál. Az ország az EFTA alapító tagja, a vámcsoportok révén textílexportja meredeken futott fel a hat tagországba. 1972 júliusában pedig az EGK-val is sikerült kereskedelmi szerződést aláírni, mely Portugália számára biztosítja, hogy meghatározott ideig továbbra is vámkorlátokkal védi saját iparát, míg exportja néhány érzékeny terméktől, mint paradicsompaszta, eltekintve — rövidesen vámmenteséget élvez majd. Lisszabonban mostanában kezd megérődni az „európai elhivatottság” jelszava, mely a teljes EGK-csatlakozás kívánását takarja, politikai okokból azonban egyelőre valószínűtlen, hogy Brüsszel a témáról egyáltalán komolyan tárgyaljon. Annak, hogy Portugália felzárkózzon — Spanyolország példájára — gazdaságilag Nyugat-Európaéhoz, pillanatnyilag még áthághatatlan akadályt jelent a belpolitikai élet mozgalatlansága. Pedig ezt — éppen a spanyol stabilizációs terv végrehajtása bizonyítja — a gazdasági reformgondolat nem valósítható meg a politikai bázis módosítása nélkül.

Gonda György—Lőrincze Péter

Tovább mélyül a szakadék

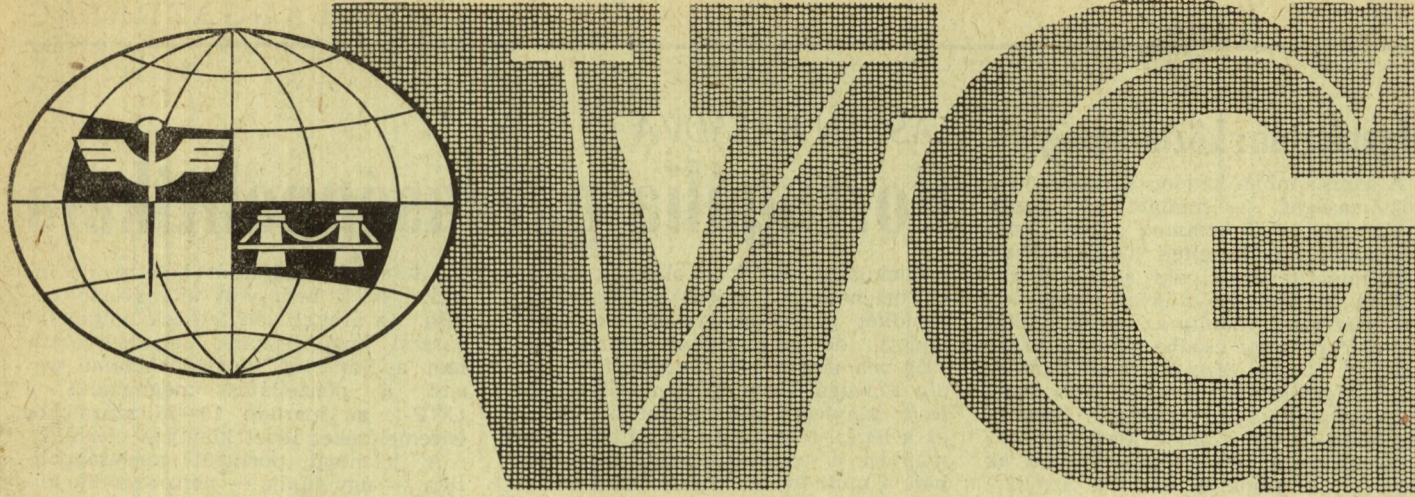
A fejlett tőkésországok és a fejlődő országok gazdasága közötti szakadék tovább nő — állapítja meg számos tanulmány, amely az ENSZ Ázsiai és Távoll-keleti Gazdasági Bizottságának (ECAFE) megbízásából készült. Az adatok tanúsága szerint a fejlődő országokban az egy főre jutó jövedelem növekedési üteme csökken, az 1968-tól 1971-ig terjedő időszakban 3,4 százalékról 3 százalékra esett vissza. A gazdasági növekedés üteme ugyan valamivel meghaladja a 6 százalékot, ennek azonban több mint a felét „elszívja” a népszaporodás, amely a 70-es években legalább 2,7 százalékot ér el.

A hosszú távú prognózisok szerint 2000-re a fejlődő országokban csaknem 2 milliárd ember hagyja ott a mezőgazdaságot, ebből több mint 1,5 milliárd Ázsiában, főként Indiában, Pakisztán-

ban és Bangla Deshben, de a Dél-Kelet ázsiai országokban is, elsősorban Indonéziában komolyabb foglalkoztatási problémák merülnek fel.

Az ázsiai országok sokat szenvednek a terms of trade kedvezőtlen alakulásától: a fejlett tőkésországok exportárát évente kerekén 8 százalékkal növekednek, a fejlődő világ exporttermékeinek árai viszont hosszú távon alig változnak. A fejlődő országok késztermék-exportja reménytelenül stagnál.

A fejlett országok teljes szükségletüknek csak három százalékát fedezik a fejlődő országokból. Ebben minden nyersanyag, a kőolaj is be van számlálva. A tőkés államok késztermék-piacán a harmadik világ országainak részesedése kevesebb, mint 1,5 százalék. (DPA)



VILÁGGAZDASÁG

1973. JÚLIUS 18., SZERDA

V. ÉVFOLYAM, 136. (1138.) SZÁM

PÁRIZS TÁMADÁSA AZ USA ELLEN

Az EGK részlegesen korlátozza a mezőgazdasági kivitelt

A Közös Piac mezőgazdasági miniszterei értekezletét — mint várható volt — a merevebb magatartást tanúsító Párizs és a kompromisszumos megoldásra hajlandó tagállamok közötti szembenállás jellemzi. A francia földművelődésügyi miniszter rendkívül kemény hangot megütve agresszióknak nevezte az amerikai exportkorlátozásokat, és válaszként drasztikus kiviteli embargó életbe léptetését követelte. A tanács végül is úgy döntött: válasza csak mérsékelten kemény lesz, és jóváhagyta a brüsszeli bizottság tervét, amely szerint csak akkor korlátozzák az exportot, ha a gabona világgazdasági ára meghaladja a rögzített irányárát. A miniszterek jóváhagyták azt a brit kérést, hogy változatlan szinten tartsák a cukorfinomítónak nyújtott támogatást, így módon biztosítva a cukor zavartalan importját a nemzetközösségi országokból. A tegnapi ülésen szóba került még a hűsvám visszaállításának kérdése is, mert a hús ára egyes tagállamokban, mindenekelőtt Franciaországban, túlzottan esett.

A miniszterek hétfői értekezletére Chirac francia földművelődésügyi miniszter Amerika-ellenes beszéde nyomta rá a bélyegét. Agresszióknak nevezte azt a döntést, hogy az Egyesült Államok felfüggesztette takarmányexportját. Követelte, hogy a Közös Piac függetlenítse magát „más államok szeszélyeitől”. Chirac azonnali intézkedéseket, valamint hosszú távú rendezést sürgetett. Az azonnali intézkedések között javasolta, hogy teljesen tiltsák meg minden takarmányra alkalmas fehérjetartalmú termék exportját. Kollégái azonban jóval óvatosabbak, nem akarnak összeütközést az Egyesült Államokkal, és meg kívánják várni az EGK megbízottainak, köztük *Lardinois* mezőgazdasági főnöknek e héten esedékes washingtoni tárgyalásait. A miniszterek végül is jóváhagyták a brüsszeli bizottság által már korábban elrendelt korlátozásokat, így például a tejpor exportjának tilalmát, és javasolják, hogy a közös piaci országokban az eddigénél jobban használják fel a tejport az állati takarmányok készítésére. Elfogadták azt a brüsszeli javaslatot is, hogy az EGK korlátozza a gabona exportját, ha a gabona világgazdasági ára a közös piaci irányár fölé emelkedik.

Ez azt jelenti, hogy a korlátozások (exportadó és engedélyezési rendszer bevezetése) jelenleg csak a kukoricára és a kemény búzára vonatkoznak, viszont nem valószínű, hogy a közeljövőben a lágy búzára is kiterjesztene azokat.

A miniszterek méltányolták London kívánását, hogy a brit cukorfinomítók jövőre is az ideiglenes mértékű szubvencióban részesüljenek. A szubvenció tonnáként 4 font sterling. Ez teszi lehetővé, hogy a cukorfinomítók veszteség nélkül dolgozzák fel a nemzetközösségi országokból importált nádcukrot. Korábban a brüsszeli bizottság kérte a kedvezmény megszüntetését, mivel az sérti a tisztességes verseny elveit. *Godber* brit miniszter szerint a szubvenció megtartása rendkívül fontos fejlemény, amely „új bizalmat önt” a nemzetközösségi termelőkre. A határozatot jó jelnek nevezte az EGK és az afrikai országok jövő héten kezdődő tárgyalássorozata szempontjából.

A tegnapi miniszteri ülésen került szóba a marhahús és a borjúhús vámjának kérdése. Franciaországban és más tagállamokban is esik e termékek ára és ezért hangzott el a javaslat a vámok visszaállítására.

Lapzártáig nem érkezett jelentés arról, hogy milyen határozatot hoztak a miniszterek a cukortermékek korlátozó javaslatáról. Mint ismeretes, a brüsszeli indítvány szerint évi 600 ezer tonnával kellene mérsékelni a cukor termelését. A francia mezőgazdasági miniszter beszédében hevesen bírálta a tervet, gazdaságilag értelmetlennek minősítve. Chirac odáig ment, hogy illetéktelennek nevezte a brüsszeli bizottságot és megróttá *Cheysson* francia bizottsági tagot, a terv egyik szerzőjét, hogy „elhanyagolta saját országának érdekeit”. A többi miniszter azonban egészen más hangnemet ütött meg, így például a brit miniszter szerint Chirac kijelentései legfeljebb azt szolgálják, hogy javítsák Párizs tárgyalási pozícióját. A viták mindazonáltal azt jelenthetik, hogy a

cukortervet visszautalják a bizottsághoz.

A közös piaci fejlemények sorába tartozik még, hogy megindultak a tárgyalások Indiával és Spanyolországgal az EGK-val kötendő egyezményről. Madrid több engedményt követel a mezőgazdasági exportjára, és azt állítja, hogy az EGK túl sok concessiót kíván ipari termékeinek. Spanyolország előterjesztette azoknak a mezőgazdasági cikkeknek a listáját, amelyekre kedvezményt kért. Az Indiával tartott tárgyalások simának ígérkeznek, a tervet valószínűleg már a mostani tárgyalási fordulón elkészül. Nem tisztán a kereskedelmi egyezményről van szó, mondták az indiai tárgyaló nagykövét, hanem inkább kereskedelmi együttműködési megállapodásról. (Reuter, AP-DJ, DPA, MTI)

Befejeződtek a japán-amerikai tárgyalások Nincs közeledés az olajimport ügyében

Tegnap befejeződött a japán-amerikai kormányközi vegyes bizottság kilencedik ülészaka. A két küldöttség — hangoztatják a jelentések — számos olyan kérdésben hangolta össze álláspontját, amelyek az évi világkereskedelmi körtárgyalás folyamán merülnek majd fel. A monetáris problémákat illetően azonban — *Shultz* pénzügyminiszter távollétében — nem volt előrehaladás.

A szójalexport korlátozásával kapcsolatos japán aggodalmakat az amerikai félnek sikerült mérsékelni: megállapodtak, hogy az élelmiszer-exporttal összefüggő kérdésekről a jövőben a szakemberek rendszeres konzultációkat tartanak majd. A záróközleményből kitűnik, hogy az amerikaiak méltányolják ugyan a kereskedelmi kiegyensúlyozása irányába mutató haladást, de mégis további erőfeszítéseket tartanak szükségesnek. A javulást átmenetnek ítélik, az amerikaiak szerint az élelmiszerárak ugrásszerű emelkedése idézte elő, ezért továbbra is kívánatos, hogy intézkedéseket tegyenek az amerikai export, közte a késztermékek export behatolásának megkönnyítésére.

A két ország képviselőinek — közli az AP — nem sikerült jelentős eredményt elérni olajbeszerzési politikájuk összeegyeztetésében. Ez kitűnik a záróközlemény szövegéből és a résztvevők nyilatkozataiból. A szibériai energiaforrások kiaknázásában való közös részvétel gondolatát azonban melegen üdvözölték Tokióban. *Tanaka* miniszterelnök kedden megjegyezte a képviselőkhöz, hogy a társulás Amerikával könnyebben lehetővé teszi egy harmadik ország (értsd: Kína) fenntartásainak elosztását. E témával foglalkozva a DPA tokiói tudósítója azt írja, hogy sikerült „a nézetek alapvető összeegyeztetése” a szibériai energiatargyalások közös kitermelését illetően. *Rogers* külügyminiszter azonban megjegyezte, hogy ebben az ügyben „a magánsektornak még sok a tenni-valója”.

A konferencia második napján egyébként megegyeztek abban, hogy az

Megállapodás a jakutföldi földgázprogram finanszírozásáról

A Szovjetunió 150 millió dolláros amerikai és japán bankkölcsönt kap, amit húsz éven keresztül másfél millió tonna cseppfolyósított földgáz szállításával törleszt. Az erről szóló memorandumot kedden írták alá a Szovjetunió és Japán képviselői. A kölcsön feltételeit a két ország képviselői egy későbbi találkozáson fogják kidolgozni. A memorandum megjegyzi, hogy a szállítás a jakutföldi földgázprogram megvalósulása után kezdődik el. Szovjet szakértők szerint ez körülbelül 3–5 év múlva történik. (AP-DJ)

Bonn enyhíti az importkorlátozásokat

A bonni kormány tegnap bejelentette, hogy felemelik sok termék beviteli kontingensét. Az import liberalizálása elsősorban a szocialista országok termékeit érinti. Mint hivatalosan közölték, a liberalizálási terveket jóváhagyta a brüsszeli bizottság is. A könnyítések célja az áremelkedések fékezése. Teljesen eltörölték 186 cikk importkontingensét, más termékek esetében pedig tetemesen növelték a bevezethető mennyiséget. A könnyítések 900 millió márka értékű pótlólagos termék bevitelét teszik lehetővé a szocialista országokból, a tényleges import azonban előreláthatólag nem haladja meg a fél milliárd márkát.

A mennyiségi korlátozások nélkül bevezethető termékek között szerepel a benzín, a gépkocsi, a bútor, a szandál, a kerámiai termékek, a kisebb motorok, repülőgépek és acéltermékek. A nyersolaj beviteli kontingensét tetemesen fel emelték. (Reuter, AP-DJ, DPA)

NAPRÓL NAPRA

- ♦ A KÖZÖS PIAC CSAK „MÉRSEKELTEN KEMÉNY” VÁLASZT ad az amerikai exportkorlátozásokra. A földművelődésügyi miniszterek jóváhagyták a brüsszeli bizottság tervét, amely nem irányozza elő drákói kiviteli embargó életbe léptetését az USA-val szemben, mint azt a francia miniszter felszólalásában követelte. A tanács foglalkozott a hűsvám visszaállításának a kérdésével is.
- ♦ AZ ÚJ OLASZ KORMÁNY GAZDASÁGI PROGRAMJÁNAK fő pontja az infláció korlátozása az expanszió visszafogása nélkül. Rumor programbeszéde szerint a kormány a legközelebbi jövőben lépéseket tesz az élelmiszerárak emelkedésének a megfékezésére. A program ezenkívül előírja az általános adóreformot és a líra külső stabilitásának a megerősítését.
- ♦ CHILE ELHALASZTJA ADÓSSÁGAINAK TÖRLESZTÉSÉT az Egyesült Államokkal szemben. Az egyoldalú döntés válasza az amerikai zsarolásra, Washington ugyanis az államosított amerikai tulajdonok kártalanítására hivatkozva nem adott fizetési haladékokat Chilenek, mint a hitelezők „párizsi klubjába” tartozó többi tőkésország tette.
- ♦ ÁNTADTÁK BUDAPESTEN A BRITISH PETROLEUM közreműködésével épült töltőállomást. A tavaly májusban létrejött szerződés szerint az angol cég 10 töltőállomás építésében, illetve üzemeltetésében vállalt érdekeltséget, 25 millió forinttal járul hozzá a költségekhez. A British Petroleum — hangsúlyozta munkatársunknak adott nyilatkozatában a cég egyik igazgatója — az itt létesített töltőállomásokon keresztül akarja megalapozni jó hírét a szocialista országokban.

IGÉRETES PIACI LEHETŐSÉGEK

A magyar—nigériai gazdasági kapcsolatok alakulása

A múlt héten Magyarországon tartózkodott Kanónak, a nigériai állam-szövetség egyik fontos északi államának küldöttsége Audu Bako kormányzóval az élén. Külkereskedelmi szerveikkel és a magyar szövetkezeti mozgalom vezetőivel tájékozódó jellegű megbeszéléseket folytattak, tanulmányozták, hogy miként vehetnek részt a magyar vállalatok, illetve szakemberek Kano állami mezőgazdaságának komplex fejlesztésében. Ugyanakkor érdeklődtek minden iránt, ami saját államuk, illetve egész Nigéria jására hasznosítható akár áruszállítás, akár tapasztalatsere formájában. A látogatás kapcsán hazánk nigériai kereskedelmi tanácsosa nyilatkozott a VILÁGGAZDASÁG-nak, a magyar—nigériai kapcsolatok alakulásáról. Felhívta a figyelmet a piaci lehetőségekre, amelyeket Afrika e hatalmas és gyorsan iparosodó országa nyújt.

A Kano állammal fennálló kapcsolataink egyelőre magyar szakemberek küldésére korlátozódnak. A Nigériában dolgozó 44 magyar szakember közül 17-en — főleg mérnökök — Kanóban segítik a gabonafeldolgozó tervek megvalósítását. Munkájukkal a helyi vezetők olyannyira elégedettek, hogy magyarországi látogatásukat is erre alapozva határozták el. *Audu Bako* kormányzó többször is hangsúlyozta — mondta *Győri Attila* kereskedelmi tanácsos —, hogy a magyar szakemberek jó és követendő példát mutattak a nyugati országokból érkező és a nigériai szakértők számára.

A magyar—nigériai kapcsolatok ismertetésére térve *Győri Attila* elmondta, hogy annak keretét két, 1963-ban kötött államközi megállapodás adja. Az egyik, egy kontingens nélküli, szabad devizás fizetési módot előíró árucseré-forgalmi megállapodás, amelyhez indikatív árulista kapcsolódik, a másik pedig műszaki-tudományos együttműködési egyezmény.

Az elmúlt négy évben a magyar—nigériai kereskedelmi forgalom mindkét irányban rendkívül ingadozott. Exportunk, illetve importunk értékében a következőképpen alakult: 1969-ben 30 millió, illetve 36 millió devizaforgalom, 1970-ben 80 millió, illetve 47 millió devizaforgalom, 1971-ben 22 millió, illetve 30 millió devizaforgalom és tavaly 16 millió, illetve 27 millió devizaforgalom.

Importunk (kakaóbab, nyers gumi, mahagóni gömbfa és fűszer) általában többbe kerül, mint amennyit a magyar ipar termékeiért kapunk. A magyar export fokozása tehát e szabaddevizás piacon igen fontos feladat. Hogy a gépi berendezés- és műszerszállítások

fellendülhessenek, a közelmúltban 52 millió svájci frank összegű kormányhittelt ajánlottunk fel. Az erről szóló szerződést már parafálták, csak ratifikálása van hátra.

A több mint 60 milliós Nigéria Afrika egyik legnagyobb, és gyors gazdasági növekedését, iparosodását tekintve talán legígéretesebb piaca. Az ország nagyobb és — ami még lényegesebb —, biztos olajbevételek nemcsak a fizetőképességet garantálják, de éles és igen magas színvonalú piaci verseny feltételeit teremtik meg. Nigéria külkereskedelmének 70 százalékát hat fejlett tőkésországgal (Anglia, az USA, az NSZK, Hollandia, Olaszország és Franciaország) bonyolítja le, velük kell tehát versenyeznünk. Ebben némi könnyítést jelent — emelte ki a kereskedelmi tanácsos —, az a körülmény, hogy a világgazdaság konjunktúrájának kilengései a nigériai piacon késleltetve, fáziseltolódással jelentkeznek csak.

Eladásainkat a fejlett tőkésországok piaci jelenléte nemcsak közvetlenül — áruikor keresztül — de közvetlenül — a helyszínen telepített leányvállalataik révén —, is nehezíti. Ez a helyzet például a kerékpárgyártáshoz és tömlőszállításaink esetében. E cikkek exportunk biztos tételei voltak mindaddig, amíg egy olasz—nigériai vegyes vállalat kerékpárgyártást nem kezdett gyártani. Textilkivitelünk, amely Nigériában irányuló exportunkban szokatlanul is jelentős helyet foglal el, most a bel-földi gyártás beindítása miatt, az annak védelmezésére felállított korlátozásokba ütközik.

Nigéria iparosítási programjának megfelelően az ország összes bevitelének majdnem felét gépek és berendezések teszik ki. Ez a magyar vállalatokat is komplett gépi berendezések eladására sarkallja. A TECHNOIMPEX kábelgyár, a TRANSELEKTRO transzformátorállomás, a KOMPLEX kakaóporgyár és öblösüveggyár, az Egyesült Izzó fényforrás- és vákuumtechnikai üveggyár értékesítéséről tárgyal a nigériai partnerekkel. A nigériai iparosítási programban azonban van egy kikötés, hogy a komplett termelőegységek szállítói vegyenek részt a gyártás beindításában. Vegyes vállalatok alapítását szorgalmazzák tehát a gazdaság 55 megjelölt területének kivételével mindent. A nigériai fél részvételét pedig legkevesebb 35 százalékban szabják meg. Három vegyes és egy tiszta magyar érdekeltségű vállalatunk évek óta működik Nigériában. Az IMARSEL 60 százalékos magyar tőkereszesedéssel 1966 óta gyógyszeripari termékeket forgalmaz Nigériában. A FERTESCO 1969 óta kereskedelmi tevékenységet folytat, tőkésének 50 százaléka magyar tulajdonban van. Átprofilozásra most folyljk: Magyarországról szállított kisüzemi berendezésekkel kisipari tevékenységet fog folytatni. A NIGERIAN MAPPING Co. 1971 óta térképeket készít megrendelésre, tőkésének 40 százaléka van magyar kézben. A TESCO-KÖZTI-iroda 1969 óta Nigériában bejegyzett vállalat, tervezési munkálatokat végez. A helyszínen dolgozik még a CHEMOLIMPEX, a MEDICOR, a KOMPLEX, valamint a TESCO vállalati megbízottja.

Kitartó és szívós piaci munkával jó minőségű, korszerű termékekkel még beépülhetünk a nigériai iparosítási programba — fejezte be nyilatkozatát a kereskedelmi tanácsos.

B. J.

Híresztelések a frank felértékeléséről

VÁRATLANUL ÚJRA HANYATLOTT A DOLLÁR

A nyugat-európai devizatörszéken tegnap váratlanul zuhanásszerűen folytatódott a dollár árfolyamának hanyatlása: Frankfurtban nyitáskor a bankok 2,33 márkával forgalmazták. A továbbiakban — egyébként kedvetlen piaci hangulatban — lanyha maradt az amerikai valuta irányzata. Devizapiaci körökben a dollár újabb gyengülését elsősorban azzal magyarázzák, hogy a Watergate-ügy fejleményei miatt előző este New Yorkban is hirtelen estek a dollárjegyzések, a jegybankok pedig mindeddig nem sok jótét adtak annak, hogy a nemrég kötött bázei megállapodás értelmében piaci támogatást nyújtanak az amerikai valutának. Ezen az sem változtat, hogy a Bundesbank Frankfurtban 3,65 millió dollárt — tehát viszonylag kis összeget — felvásárolt. Intervenciósi műveletei során múlt csütörtök óta összesen 12,65 millió dollárt vont ki a piacról.

A legfeltűnőbb mértékben a francia frankkal szemben jelentkezett a dollár gyengülése, ennek fő okát abban látják, hogy ismét sok szó esik a francia frank felértékelésének lehetőségéről. Londoni devizapiaci körökben ezt a lehetőséget komolyan veszik, mert a március június 29-i felértékelése növelte Franciaországban az inflációs nyomást, a francia külkereskedelmi mérleg aktívuma pedig egyre emelkedik.

Francia bankkörökben természetesen cáfolják a frank felértékelési híreszteléseket. Ennél a cáfolatnál nyomatékossábnan esik a latba az a jelentés, hogy a nyugat-európai közös lebegés keretében a március ismét a „kigyó” legfelsőbb pontjára került, tehát a felértékelés óta először újra a legerősebb nyugat-európai valutaként szerepel. A leggyengébb közösen lebegő valutával, a svéd koronával szemben azonban a kilengés, csak 1,85 százalék (a megengedett 2,25 százalékkal szemben), a szakértők szerint tehát a közös lebegés egyelőre nem került veszélybe.

A piacokon eléggé nagy visszhangot keltett a Húszak washingtoni elvi megállapodása, amely szerint a valutareform keretében újra lehetővé teszik, hogy a jegybankok aranyat értékesítsenek a magánpiacon. Ennek még nagyobb nyomatókat adott *Emmingernek*, a Bundesbank alelnökének nyilatkozata. A *Handelsblatt* hasábjain megjelent interjú szerint valószínű, hogy a központi bankok még jóval a valutareform életbe léptetése előtt megkezdik az aranyeladást, amelynek 1968-ban elhatározott tilalma a dollár konvertibilitásának támogatását szolgálta, és a jelenlegi helyzetben értelmet veszítette. A Svájci Nemzeti Bank egyik igazgatója viszont sajtónyilatkozatban szembehelezkedett Emmingerral és kijelentette: jelenleg az aranyeladásnak nem lenne sok értelme, pusztán a dollárbeáramlást növelné. (Reuter, AP-DJ, VWD)

Az angol feldolgozóipar kilátásai A CBI NEGYEDÉVI ELŐREJELZÉSE

Londoni tudósítónktól:
Folytatódik az aktivitás az angol feldolgozóiparban — jóslja a CBI, az brit gyárpárosok szövetsége a most közzétett negyedévi gazdasági előrejelzésben. A felmérés optimista, de a negyedévvél ezelőttihez képest mérsékeltebben optimista. A következő hónapokra a vállalatok jelentékeny többsége élénk üzletvitelt irányoz elő. Ezzel összhangban alakul a foglalkoztatottság, a vállalatok többsége szerint növekszik a munkavállalók száma. Az előrejelzés értelmében a vállalatok csak 29 százaléka hivatkozik ár-problémára, mint exportkorlátozó tényezőre. Ez az adat 1964 óta nem volt ilyen alacsony. A vállalatok 42 százaléka viszont a szállítási határidők körüli problémákat említi, mint az export legnagyobb akadályát. Nyilvánvaló, hogy ez összefügg a brit gazdaság belső expanziójával és azzal, hogy a legtöbb vállalat munkaerő-, nyersanyag- és alkatrészellátási nehézségeket lát a jövőben.

Úgy tűnik, hogy a CBI mostani felmérése a növekedési ütem lelassulásának első mutatója, bár az elmúlt évek recessziójából való kilábalás tendenciája kétségtelen még fennáll.

A vállalatok nagy többsége hangsúlyozza, hogy az elmúlt négy hónapban emelkedett a termékegységre jutó átlagköltség és magasabb mint bármikor az előző két évben. A legnagyobb költségemelkedést az élelmiszeripar, valamint az élvezeti cikkek előállítását ágazatokban jelzik.

Az exportkilátásokat illetően továbbra is derültök az angol vállalatok, főként a beruházási cikkek szektorában, de ez az optimizmus itt is csökkenő tendenciájú. Kedvezően alakulnak az exportmegrendelések. A vállalatoknak csak 29 százaléka hivatkozik ár-problémára, mint exportkorlátozó tényezőre. Ez az adat 1964 óta nem volt ilyen alacsony. A vállalatok 42 százaléka viszont a szállítási határidők körüli problémákat említi, mint az export legnagyobb akadályát. Nyilvánvaló, hogy ez összefügg a brit gazdaság belső expanziójával és azzal, hogy a legtöbb vállalat munkaerő-, nyersanyag- és alkatrészellátási nehézségeket lát a jövőben.

Úgy tűnik, hogy a CBI mostani felmérése a növekedési ütem lelassulásának első mutatója, bár az elmúlt évek recessziójából való kilábalás tendenciája kétségtelen még fennáll.

Apadnak a brit devizatartalékok

Anglia hivatalos monetáris tartalékai júliusban 385 millió dollárral, 6 milliárd 628 millió dollárral estek vissza — közölték a londoni pénzügyminisztériumban. A csökkenés mindenképp a font sterling támogatását célzó devizapiaci intervenciókra vezethető vissza. A mostani apadást megelőzően hat hónapon keresztül tartósan gyarapodtak a készletek, júniusban legutóbb 274 millió dollárral. (AP-DJ)

HOSSZÚ TÁVÚ PROGRAM NYUGAT-EURÓPA ŰREGYÜTTMŰKÖDÉSÉRE

Többszöri kudarc után eredménnyel zárult 11 nyugat-európai ország miniszteri értekezlete az űregyüttműködésről. Szerdán a minisztereknek sikerült megállapodniuk a hosszú távú űregyüttműködés leglényegesebb pontjaiban. Határozat született arról, hogy a nyugat-európai országok bekapcsolódnak a Skylab-program befejezése utáni amerikai Spacelab-programba. A tervben való részvétel lehetővé teszi, hogy körülbelül az évtized végén nyugat-európai űrhajósok induljanak földközi útra.

A megállapodás további részletei: összeolvastják a két nyugat-európai űrszervezetet az ELDO és az ESRO-t. Az összes űrprogramot április 1-től az ESA (European Space Agency) fogja össze. Francia—angol kompromisszum alap-

ján London hozzájárult, hogy az amerikai hordozórakétáktól való függetlenség megteremtése érdekében kifejlesztésük a francia 1—3 S rakétát, Párizs pedig jóváhagyását adta egy angol tervezési távközlési műholdrendszer kifejlesztéséhez. A hétéves űrutasítási programra összesen 880 millió dollárt irányoztak elő. A konferencia szépséghibája, hogy az olasz küldött közölte: csak szeptember közepe után tudja közölni, vajon Róma részt vesz-e a programban. Hasonló fenntartásokat hangzottak Dánia, Svédország és Norvégia. Ez a négy ország fizetné az űrlaboratórium ötdrészlet, 6 százalékkal részesedne a hordozórakéta kifejlesztésének költségéből és 8 százalékkal navigációs műholdhálózat létesítésének terheiből. (UPI, Reuter, AFP, AP-DJ)

Francia öngyújtógyár a Szovjetunióknak

A *Societe Silver Match* francia vállalat 46,5 millió frank összegű megrendelést kapott a Szovjetuniótól egy öngyújtógyár kulcsrakész állapotban való felépítésére Leningrád közelében. Ezt Hocq, a cég elnöke jelentette be szerdai sajtóértekezletén. Az üzem előreláthatólag 1975-ben kezdje meg a termelést és kapacitása évi 3 millió darab öngyújtó lesz. Alvállalkozóként részt vesz a gyár felépítésében a francia *Sodetex* vállalat is.

A Silver Match központja Párizsban van, két-két gyárat üzemeltet Franciaországban, Ausztriában, egyet-egyét pedig Spanyolországban és Svájcban. A vállalat azt tervezi, hogy Északkelet-Franciaországban egy újabb üzemet létesít, amelyben a csődbe jutott *Societe Lip* elbocsátott munkásait tudná alkalmazni. (AP-DJ)

Felosztják a csődbe jutott Lip céget

A francia kormány úgy döntött, hogy 3 vállalatra osztja fel a csődbe jutott *Societe Lip* céget. Franciaország legnagyobb óragyártóját. Ezzel együtt jár 400—600 alkalmazott elbocsátása a Lip 1300 fős állományából. A kormány végleges döntéséhez hozzájárul, hogy valamennyi külföldi érdeklődő lemondott a Lip megvásárlásáról.

A cég forgalmának több mint 70 százaléka az órárszék adja. Ezt most a francia állami Iparfejlesztési Intézet irányítása alá helyezik. A svájci *Ebauches* megtartja eddigi 43 százalékos érdekeltségét. A Lip szerszámgyártó részlegét a *Schneider*, a hadigyárat pedig a *Spemelec* veszi át. A szakszervezet élesen bírálja a kormány döntését, főként mert munkás-elbocsátással jár együtt. A svájci *Ebauches* vezetősége üdvözölte a felosztást. (Reuter, AP-DJ)

A VG JELENTI

- A bolgár—nyugatnémet diplomáciai kapcsolatok felvételét előkészítő tárgyalások eredményesen zárultak Bonnban. Az erről kiadott közös közlemény szerint a diplomáciai kapcsolatokat Scheel nyugatnémet külügyminiszter szófiai látogatásakor veszik fel.
- A Nemzetközi Fejlesztési Szervezet (IDA) 23 millió dolláros kölcsönt nyújt Kenyának az afrikai ország negyvenes 52 millió dolláros állattenyésztés-fejlesztési programjához. A program eredményeként Kenya marhahúsexportjának fellendülésére számítanak.
- Kínai—francia hajózási egyezmény előkészítéséről tárgyalt Pekingben a francia hajógyártó ipar küldöttsége. Az egyezményről részletek még nem ismereteseek.
- Irán tegnap formálisan is átvette az abadani olajfinomító irányítását a nyugati olajkonzorciumtól. Ezt az iráni kormány és a konzorcium között létrejött 20 évre szóló egyezmény irányozta elő. Az abadani finomító a legnagyobb a világon.

Az energiakérdés a Nixon—Tanaka találkozáson

Tanaka és *Nixon* megállapodott a két ország közötti energiapiari együttműködés fokozásában. Az USA és Japán kooperációja kiterjed a közös olaj- és földgázutakra és különböző létesítmények építésére. A két vezető ebben a washingtoni csúcstalálkozó második napján állapodott meg. Az energiaprobléma központi helyet foglalt el a találkozáson — hangsúlyozza a *Kyodo* hírügynökség. A megbeszélés befejezése után kiadott közös közlemény is előkelő helyen említi ezt a területet.

Megfigyelők szerint a két hatalmas energiaforrás közötti megállapodás az energiaprobléma közös megközelítésére nagy hatással lesz más országok olajpolitikájára és új japán energiadiplomácia kialakulására is jelzi. *Tanaka*, aki országga együttműködési szándékáról biztosította *Nixont*, valószínűleg pozitív álláspontot foglalt el öszi szovjetunióbeli látogatásakor a tyumenyi és jakutföldi kőolaj-, földgáz- és szénkészletek közös kiaknázásának kérdésében. Legmagasabb szinten létrejött a megegyezés az urándúsító üzem felépítéséről is. Megfigyelők szerint *Tanaka* és *Nixon* jóváhagyása után a közeljövőben megkezdődnek a konkrét tárgyalások a két ország vállalatai között a program mielőbbi végrehajtásáról.

Libia ismét államosítással fenyeget

Dzsallud libiai miniszterelnök határozott figyelmeztetésben részesítette a nyugati olajvállalatokat, hogy országga nem riad vissza a külföldi olajérdekeltségek teljes államosításától sem, ha erre kényszerítik — jelenti a *Reuter*-iroda. „Libia olaja a libiaiaké” — hangsúlyozta a kormányfő a világ energiáhozjáról tartott tripoli szemináriumon.

Augustus a végző határidő, s addigra várnak elfogadható ellenjavaslatot az amerikai olajvállalatoktól, az *Oasis*-től, az *Amoseas*-tól és az *Occidental Petroleum*-től. Ezek a cégek adják a libiai olajkitermelés felét. A tárgyalások a libiai állami részesedéssel januárban kezdődtek meg ezekkel a cégekkel.

Libia pénzügyi tartalékai 1 milliárd dinárt tesznek ki, ami több mint 1 milliárd font sterling — hangsúlyozta *Dzsallud*. Ez a tartalék elegendő ahhoz, hogy a libiai fejlesztési programok ne szenvedjenek halasztást, ha esetleg kenyértörésre kerül sor az olajvállalatokkal — erősítette meg a miniszterelnök.

A kitermelő országok és az olajvállalatok meglehetősen hűvös viszonyt tekintve nagy feltűnést keltett az amerikai *Standard Oil of California* vezetőségének legutóbbi állásfoglalása. A cég elnöke által is aláírt és a részvényesekhez intézett üzenet hangsúlyozza: az alkalmazottaknak és részvényeseknek meg kell ragadniuk minden alkalmat az Egyesült Államok és az arab országok kapcsolatainak erősítésére. Ezek a kapcsolatok „a nyugati világ jövőjének jöléte” szempontjából létfontosságúak. „Megértéssel kel tudomásul vennünk az arab népek törekvéseit és erőteljesebben kell támogatni a közel-keleti béke létrejöttére irányuló erőfeszítéseiket” — hangsúlyozza az üzenet.

A *Standard Oil of California* az arab világban leginkább érdekelt amerikai olajtársaságok közé tartozik. Tavaly olajtermelésének több mint a felét Száud-Arábiában és Iránban hozta fel színre. A saúd-arábiai kitermelés háromszorosa a vállalat amerikai kitermelésének. Az *AP-DJ* hírügynökség megjegyzi: első ízben fordult elő, hogy egy nagy amerikai olajvállalat a nyilvánosság előtt ilyen arabpárti álláspontra helyezkedett.

A TU-144 és a Concorde

A Szovjetunió meggyorsította a TU-144 szuperszonikus utasszállító repülőgépek kifejlesztésének munkálatait és a 80-as években már 75 ilyen típusú gépet szándékozik járattatni a menetrendszerű légitforgalomban — jelentette ki a *British Airways* elnöke. A vezető angol repülésügyi szakértő értékelése szerint a TU-144 tervezői és készítői arra számítanak, hogy már a jövő év végén beállíthatnak egy gépet a belföldi forgalomba.

Angliában azt remélik, hogy az angol—francia Concorde 1975 végén már konkurrálhat a szovjet szuperszonikus géppel, mert Szibéria felett átrepülve kívánják Tokiót megközelíteni. Természetesen — mondta az angol repülésügyi vezetője —, ezt a tervet még körültekintően egyeztetni kell a szovjet hatóságokkal.

A nyilatkozó *Nicholson* szervezi a két legnagyobb angol légitársaság, a *British Europe Airways* (BEA) és a *British Overseas Airways Corporation* (BOAC) egyesülését.

Az új vállalat *British Airways* néven a Nyugat legnagyobb légitársasága lesz, hivatalosan jövő áprilisban jegyzik be.

A *British Airways* rendelt öt Concorde típusú repülőgépet és kezdetben azokat New Yorkba, Tokióba, Johannesburgba és Sydneybe szándékozik közlekedtetni. A Concorde-on utazók menetjegy 10 százalékkal lesz drágább, mint az elsőosztályú repülőjegyek általában. (Reuter)

AZ AFGÁN GAZDASÁG GONDJAI ÉS KILÁTÁSAI 1351-BEN

A társadalmi és gazdasági fejlődés új távlatot nyitott meg Afganisztánban, ahol a közelmúltban döntöttek meg a monarchiát. A világ szegényházaának nevezett délnyugat-ázsiai ország gazdasága igen elmaradott, az egy főre jutó évi jövedelem mindössze 80 dollár. A lakosság 90 százaléka a mezőgazdaságban él, az ipar még gyerekcipőben jár. A Szovjetunió, az Egyesült Államok és sok nemzetközi szervezet segítyezi az országot, ahol igen nagy a szegénység és a gazdaság is stagnál. Megfigyelők szerint a most bekövetkezett változások lehetőséget adnak a demokratikus fejlődésre és a gazdasági élet fellendítésére.

A 635 ezer négyzetkilométer alapterületű és egyes becslések szerint mintegy 17 millió lélekszámú országban a lakosság 90 százaléka írástudatlan, ami önmagában bizonyos fokig meghatározza a gazdasági helyzetet. A lakosság 53 százaléka afgán, egyharmada pedig tadzsik és üzbég. Jelenleg az országban az 1351. esztendőit írják, az új év március 1-én kezdődik, a statisztikákat az innen számitják. (Az afgán gazdaságról közölt statisztikák meglehetősen hiányosak, ellentmondóak, néhány éves késséssel publikálják őket, úgy, hogy nehéz pontos képet kapni az ország tényleges helyzetéről.)

A 17 millió lakosra összesen 612 orvos és 40 fogorvos jut, az országban mindössze 30 ezer személyautó van. 3 millió ember folytat nomád életmódot, a városi lakosság többségének az utca ad otthont. Nagyon fejletlen a közlekedés is: Afganisztánban nincsen vasút és kevés az országút.

A gazdaság hosszú évek óta egyhelyben topog, a társadalmi össztermék (GNP) évente 1,5—2 százalékkal növekszik, értéke 1970-ben 1,4 milliárd dollár volt. A külkereskedelmében krónikus deficitet küzd, tavaly a kivétel értéke 82, a behozatalé pedig 125 millió dollár volt. Jellemzi a gazdasági helyzetet, hogy a GNP 70 százaléka a mezőgazdaságból és az állattenyésztésből származik, az ipar részesedése mindössze 4 százalék. Alacsony az ország arany- és devizatartalékainak értéke is, 1971 végén 60 millió dollár volt.

Afganisztán fejletlen agrárország, ahol az összterület 14 százaléka szántó. A földművelés színvonala alacsony, a termőföldnek mindössze 8 százaléka öntözött. Legfontosabb mezőgazdasági terményei a gabonafélék — tavaly 3,5 millió tonnát termeltek —, a rizs, szőlő, gyümölcsök és dinnye. Számottevő az évi 200 ezer tonnás gyapottermelés is. A mezőgazdaság fejlesztéséhez számos ország és a FAO nyújt segítséget mind anyagi juttatásokkal, mind pedig szakemberküldéssel. A Szovjetunió az öntözéses termelés elterjesztéséhez ad folyamatos pénzügyi támogatást. Az USA a közelmúltban nyújtott csaknem 20 millió dolláros hitelt műtrágyavásárlásra. Akárcsak az egész afgán gazdaságot, a mezőgazdaságot is erősen sújtja a szakemberek, a jól képzett munkaerő hiánya. Az állattenyésztés legfontosabb ága a juhtenyésztés. Az ország exportbevételének legfontosabb tényezője a karakulperza, amelyből Afganisztán a világ egyik legnagyobb exportőre.

Az afgán föld igen gazdag természeti kincsekben. A tőkehiány miatt a kincseknek csak egy részét tárták fel, a kitermelés pedig igen kis mennyiségben folyik. A geológiai felmérések szerint az ország jelentős vas-, szén-, kőolaj-, földgáz-, ezüst-, csillám- és sókészlettel rendelkezik. A földgáz-, szén- és sóbányászat állami monopólium. A Szov-

jetunió segítségével épült a naghlui, az Egyesült Államokéval a kajakai vízi erőmű. Az ország erőműveinek össztelejesítménye 238 megawatt. A villamosítottág tehát nagyon gyér. Az ipar fejlettségi szintje alacsony, elsősorban a kisipar és a háziipar a jellemző. Az afgán bűna- és perzsaszőnyeg-készítési világhírű. A textilgyárak évente 60 millió méter szövetet állítanak elő. Nehéz- és gépipar jóformán nincs az országban.

Afganisztán legfontosabb külkereskedelmi partnerei mind az exportban, mind az importban a Szovjetunió, India, az NSZK és Japán. Főbb exportcikkei a karakulperza, szárított gyümölcs, nyersgyapot, szőnyeg, textilalk. (A mezőgazdasági kivétel bizonyos iparfejlesztéssel is járt, mert több konzervgyárat és élelmiszerfeldolgozó üzemet létesítettek.) A behozatal skálája széles, hiszen az ország csaknem minden termékből az importra utalt. Az ázsiai országot egyelőre még nem fedezte fel a külföldi tőke. Meglehetősen kevés a külföldi beruházások száma, a hazai tőke pedig erőtelj. Fontos fejlemény ezen a téren, hogy tavasszal megalakították az Iparfejlesztési Bankot 240 millió afgáni alapítással. A részvények 40 százaléka amerikai, francia és brit tulajdonban van. A bank legfontosabb feladata az iparba, a mezőgazdaságba irányuló beruházások elősegítése, hitelek nyújtása. Támogatják az idegenforgalom és az infrastruktúra fejlesztésére irányuló beruházásokat is.

Afganisztán különösen jó viszonyt épített ki a szomszédos Szovjetunióval, a két ország semlegességi és meg nem támadási szerződést kötött egymással. Évről évre a Szovjetunió nagy összegű pénzügyi és műszaki segélyt nyújt Afganisztánnak. Részt vesz az útépitési program megvalósításában, textil- és konzervgyárakat épít, szakemberei pedig a korszerű agrotechnika elterjesztésén fáradoznak. A két ország hagyományosan jó politikai és gazdasági kapcsolatai a jövőben továbbfejlődnek. Az USA havi 3 millió dollár segélyt folyósít, amely elsősorban az élelmiszertermelés, az oktatásügyi fejlesztésre, valamint a családtervezésre irányul. Az Afganisztánban irányuló nemzetközi segélyezés és hitelalkciók a jövőben is folytatódhatnak és fontos tényezői lehetnek a mágára oly soká vártó fellendülésnek.

Tavaly kezdődött meg az ország negyedik ötvenes tervének végrehajtása, amelynek feladata a gazdaság konszolidálása. A terv a mezőgazdaság és a kisipar fejlesztését tűzi ki céljául. A 20,7 milliárd afgáni értékű beruházási programból a mezőgazdaság 40, az ipar — főleg kisipar — 33, a szállítás 10 százalékkal részesedik. Szeretnék majd elérni, hogy az ország gazdasága mind kevésbé függjön a mezőgazdaságtól, illetve az időjárástól, mert egy-egy szárazabb év katasztrófális helyzetet teremt. Ez pedig még nagyobb élelmiszerbehozatalt és a meglévő kevés erőforrást az iparosítástól való elvonását jelenti.

A *Daud* miniszterelnök vezette új kormány gazdasági elképzelései ma még nem ismertek. Látványos gazdasági fordulat azonban nem lehet számítani, hiszen a lehetőségek és az erőforrások korlátozottak. Valószínűleg továbbra is legfontosabb feladat az ötvenes terv teljesítése, az iparfejlesztés és az infrastruktúra megteremtése marad. A kilátásba helyezett reformok jó keretet biztosíthatnak a gazdasági tevékenység megélénkítéséhez és a nagy fokú elmaradottság felszámolásának folytatásához.

G. Gy.—L. P.

Afganisztán kereskedelme a szocialista országokkal

Afganisztán kereskedelmében az elmúlt években igen nagy súlyt képviseltek a szocialista országok. Az afganisztáni exportnak mintegy 40 százalékát vették fel, az ország importjában pedig körülbelül 30 százalékkal részesedtek. A *Moscow Narodny Bank* kiadványa szerint Afganisztán 1971—72. évi kivitele 8,4 milliárd afgáni volt (1 font sterling = 160 afgáni), s ebből 3,5 milliárd jutott a szocialista országokba. Az import ugyanebben az évben 14,2 milliárdot tett ki, amiből a szocialista részesedés 4,1 milliárd.

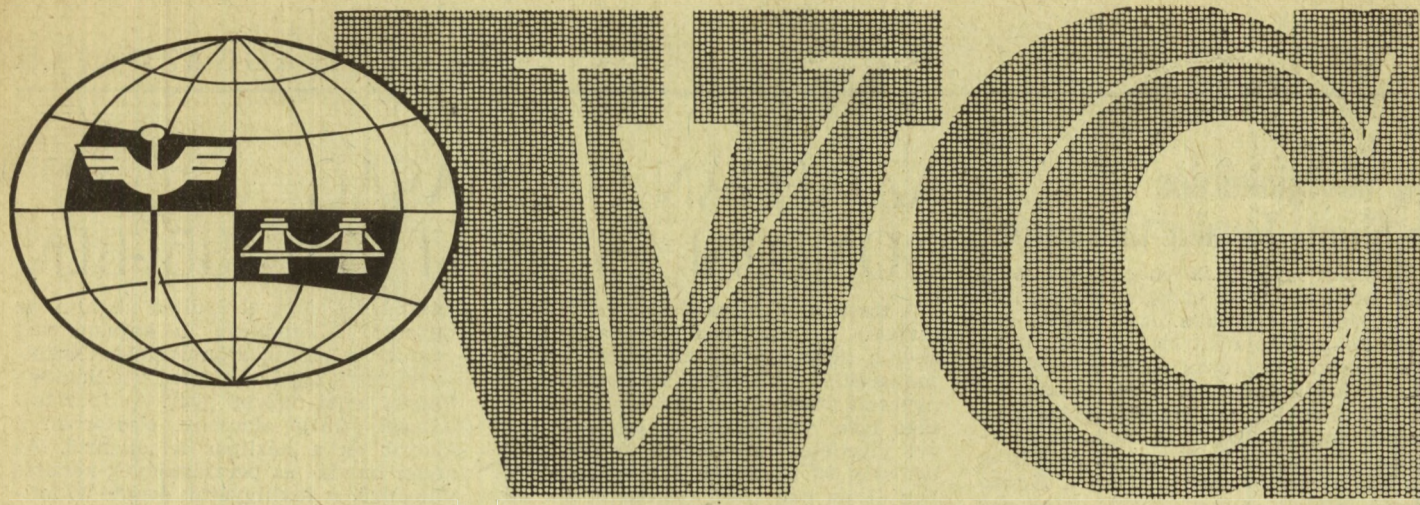
Afganisztán szocialista külkereskedelmének döntő része a Szovjetunióval bonyolódott le, kisebb arányban részesedett belőle Kína és Csehszlovákia. A Szovjetunió Afganisztánba irányuló kivitele 1971—72-ben 3 milliárd 395 millió afgánit tett ki az egy évvel korábbi 3 milliárd 168,8 millió afgánival szemben, onnan származó vásárlásai ugyanakkor 3 milliárd 256 millióra nőttek az 1970—71. évi 2 milliárd 752,6 millióról.

A Szovjetunió vette át Afganisztán teljes földgáz-exportját, amely jelenleg a kivétel 14,6 százalékát adja, szemben az 5 évvel ezelőtti 4,4 százalékkal. A Szovjetunió — moszkvai külkereskedelmi adatok szerint — 1972-ben 2 milliárd 849,4 millió köbméter földgázt vásárolt Afganisztántól 14,22 millió rubelért. Ezenkívül az afganisztáni gyapjúkivétel 90 százaléka (620,4 millió af-

gáni 1971—72-ben), bór- és ruházati export javarésze (111,5 millió, illetve 64,9 millió) irányult még a Szovjetunióba, amely ugyanakkor 272,3 millió afgáni értékben gyapotot is vásárolt az ázsiai országtól. A Szovjetunió Afganisztán piacának fő szállítója kőolajtermékekből, és ezenkívül a másik jelentős tétele a járművek alkotják, amelyekből a szovjet vállalatok 138,7 millió afgánit szállítottak.

A Kínai Népköztársaság az afganisztáni exportból 95,72 milliót vett fel 1971—72-ben (98,99 milliót egy évvel korábban). Az Afganisztánba irányuló kínai export ugyanakkor 629,6 millió afgáni volt (519,5 millió). Afganisztán Csehszlovákiába irányuló exportja 111,8 millió (49,9 millió), onnan származó importja pedig 45,2 millió (66,5 millió) afgánit tett ki 1971—72-ben. Az afganisztáni gyapotkivételből Csehszlovákia 70,4 millió értékűt vett át.

Bulgária 1971—72-ben az afganisztáni kivételből 44 ezer afgánival (38 ezer 1970—71-ben), Lengyelország 87 ezerrel (36,5 millió), Jugoszlávia pedig 4 ezerrel (9 ezer) részesedett. Magyarország nem voltak vásárlásai az ázsiai országban a vizsgált két évben. Az Afganisztánba irányuló szállításokból Bulgária 4 ezerrel (2 ezer), Lengyelország 1,7 millióval (11,7 millió), Jugoszlávia 1,8 millióval (37 ezer), Magyarország pedig 86 ezer afgánival (330 ezer) részesedett 1971—72-ben.



VILÁGGAZDASÁG

1973. AUGUSZTUS 3., PÉNTEK

V. ÉVFOLYAM, 148. (1150.) SZÁM

Nem várható javulás az amerikai munkanélküliségben

Nehezen indul a negyedik szakasz

Az amerikai kormány hivatalosan is feladta azt a törekvését, hogy az év végére 2,5 százalékra szorítsa vissza az inflációs rátát, s egyidejűleg beismerte, hogy 1974 vége előtt nem várható számottevő javulás a munkanélküliség frontján. A legújabb statisztikák szerint júliusban 1,4 százalékkal csökkent a nagykereskedelmi árindex, a kongresszus két házának ösz-

Az amerikai kongresszus két házának közös gazdasági bizottsági ülésén Stein, Nixon elnök gazdasági tanácsadó testületének elnöke elismerte; nem lehet megvalósítani a kormány eredeti elképzelését, hogy év végére 2,5 százalékra csökkentse a jelenlegi évi 9 százalékos ütemű inflációt. Kifejtette, hogy a munkanélküliség aránya az év végéig 4,5 százalékra csökken, de a jövő évben is megközelítőleg azonos szinten marad. Más szóval — mutat rá az AP jelentése — Stein arra nem számít, hogy jövő év végéig sikerül az eredeti elképzeléseknek megfelelően 4 százalékra csökkenteni a munkanélküliségi segélyért sorban állók arányát.

lyen ár- és bérelenőrzési programot nem lehet sikerre vinni, ha a kiadások tendenciája szembekerül a termelési kapacitással. Shultz fenyegetőzése újabb adókkal aligha ijeszthette meg az amerikai gazdaság vezető vállalatait: a képviselőház megélhetési bizottsága által készített legújabb tanulmány szerint ugyanis a jelenlegi adórendszer számos kibúvót ad az óriásvállalatoknak, hogy teljes mértékben elkerülhessék az adózást, vagy csak rendkívül alacsony adót fizessenek. Az példák alátámasztott jelentésből kitűnik, hogy az elmúlt évben olyan jelentős cégek, mint a Douglas repülőgépgyár, a Republic Steel acéltröszt, valamint az Occidental Petroleum, illetve másik nyolc nagyvállalat egyáltalán nem fizetett szövetségi jövedelemadó. Az esetleges újabb adóemelés tehát feltehetőleg elsősorban a kisebb vállalatokat, illetve a fogyasztókat sújtaná.

gyedik szakaszát, elismerte, hogy a fogyasztóknak egy akkor meg nem határozott átmeneti időszakban jelentős áremelkedéssel kell számolniuk. Megértésük ellenében az élelmiszerellátás számottevő javítását helyezte kilátásba. Mindaddig csak az áremelkedés valószínű meg. Javult ugyan az élelmiszerellátás, de egyúttal beigazolódott Butz mezőgazdasági miniszter jóslata is. A miniszter az árszop július harmadik hetében történt felszabadtásokor kijelentette, hogy elmúlt az élelmiszer-egységrendszer esetleges bevezetésének veszélye, mivel a szabadpiaci hatások eredményeként növekedni fog a termékek kínálata. Hozzátette azonban, hogy az árak alakulása negyedéshöz hasonló helyzetet eredményezhet a fogyasztók számára. Azóta soha nem tapasztalt mérvű áremelkedések tanúi lehetnek az amerikai háziasszonyok.

A washingtoni munkaügyi minisztérium tegnapi jelentése szerint a nagykereskedelmi árindex július hónapban 1,4 százalékkal csökkent, 25 év óta a legnagyobb mértékben. Eves szintre kivetítve az esés 16,8 százalékos volt. Ez az irányzat feltehetően tisztavirág életű marad, mivel időközben az árszop feloldották.

Ami a kereslet csökkenését illeti, érdemes szemügyre venni az amerikai gazdaság második negyedének adatait. Az infláció hatásait leszámítva a nemzeti össztermék növekedési üteme mindössze 2,6 százalék volt, míg egyharmada a két előző negyedben tapasztalt emelkedésnek. Az adatok bejelentésekor Stein meg is jegyezte; nem hisz a szemének, biztos benne, hogy a növekedés üteme nagyobb volt, mint a jelentésben közölt adatok. Az elnök gazdasági tanácsadó testületének vezetője azóta is szinte egyfolytában hangsúlyozza, nem kell tartani recessziótól, s megfelelő költségvetési és pénzügyi politika mellett sikerül normális, 4 százalékos körüli növekedési ütemet biztosítani belátható időn belül. A Time írása szerint Washington gazdaságpolitikusai számára az igazi problémát ma már nem a gazdaság túlfűtöttsége jelenti, hanem sokkal inkább az, hogy a fellendülés szakasza befejeződött. A kereslet sokkal gyorsabban csökken, mint amilyen ütemre az infláció megfékezése érdekében szükség lenne. A második negyedben a kiskereskedelmi eladások mértéke lényegesen kisebb volt, mint az első negyedben, amikor 23 százalékos emelkedést jegyeztek. Csökkenés volt a lakásépítés terén is. Ugyanakkor fantasztikus mértékben emelkedtek a vállalati profitek. Igaz, hogy a negyedik szakasz rövid távú „profitszüket” tesz valószínűvé, de tekintettel arra, hogy a második negyedben a profitek 34 százalékkal emelkedtek, a szakértők által előrejelzett 20 százalékos csökkenés még mindig robusztus haszonkulcsot jelent.

A negyedik szakasz jövőjét ma még nehéz megjósolni, az eddigi fejlemények azonban azokat látszanak igazolni, akik már születésekor rámutattak: ha maga a kormány is csupán fenntartásokkal kísért bizalommal tekint elébe, aligha várható, hogy az amerikai nép megbízzon sikerében.

Megállapodások a VDK—USA gazdasági bizottságban

A VDK és az Egyesült Államok vegyes gazdasági bizottságában megállapodás született a pénzügyi eszközök felhasználásáról az ötéves programban, megegyezés a háború okozta sebek begyógyításáról, az amerikai részvétel első évének programjáról, a VDK háború utáni újjáépítésében — hangsúlyozta Le Duc Tho a hanoi televízióban. Rámutatott ugyanakkor arra, hogy az Egyesült Államok még nem írta alá ezeket az egyezményeket, amelyekben a közös gazdasági bizottságban állapodtak meg. A dokumentumok aláírásához több előzetes feltételt támasztott. (TASZSZ)

- ◆ WASHINGTON HIVATALOSAN IS BEISMERTE INFLÁCIÓELLENES POLITIKÁJÁNAK SIKERTELENSÉGÉT. Stein az elnök gazdasági főtanácsadója szerint nem lehet megvalósítani azt a tervet, hogy az infláció az év végéig 2,5 százalékra mérséklődjék. Jelenleg a drágulás üteme 9 százalék. A munkanélküliség terén sem várható lényeges javulás. A munkát keresők aránya 1974-ben sem süllyed 4,5 százalék alá.
- ◆ ÚJBÓL, EMELTÉK A FRANCIA KAMATLÁBAT. Az egyszázalékos kamatemelés után a kamatláb 9,5 százalékra nőtt. Az intézkedés része a kormány inflációellenes programjának. Egyidejűleg bejelentették a vállalati adófizetések határidejének két hónappal történő előrehozását. A korlátozások könnyen gazdasági lassuláshoz vezethetnek.
- ◆ ÚJ ŰRPROGRAMBAN ÁLLAPODOTT MEG NYUGAT-EURÓPA. Tizenegy nyugat-európai ország minisztere elfogadta az amerikai ajánlatot és együttműködik az USA-val űrlaboratórium felépítésében. Nyugat-Európa közösen fejleszti ki hordozórakétákat és navigációs távközlési hálózatot hoz létre. A tervek irányítására új egységes űrszervezet alakul az ESRO és ELDO helyett.
- ◆ A SZOVJETUNIO NAGY KŐOLAJFINOMÍTÓT ÉPÍT INDIÁBAN. A megállapodás értelmében a Szovjetunió szállítja a hatmillió tonna évi kapacitású finomító valamennyi fontos berendezését. A létesítmény rendkívül fontos szerepet tölt be, mert Uttar Pradesh államnak azon a részén, ahol megépítik, jelenleg nincs finomító, s az olajtermékeket nagy távolságról kell beszerezni.
- ◆ MEGTARTOTTA ALAKULÓ ÜLÉSÉT A NEMZETKÖZI KAKAO TANÁCS. Megválasztotta a végrehajtó bizottság tagjait — nyolc-nyolc exportőr és importőr állam képviselőjét. A tanács feladata a kakaó világpiaci árának stabilizálása. A kakaó világpiacian egyébként feszültségek jelentkeznek; a gyenge nyugat-afrikai termés miatt áruhiánnyal kell számolni.

Magyarország GATT-tagsága

NYERGES JÁNOS TÁJÉKOZTATÓJA

Magyarország a GATT-hoz való csatlakozásával megerősítette jogát az egyenlő elbánásra és a diszkrimináció-mentességre — mondotta Nyerges János, a magyar kormány külön megbízottja a nemzetközi gazdasági szervezeteknél az Újságíró Szövetségben csütörtökön tartott sajtótájékoztatóján. Az Általános Kereskedelmi és Vámegegymény tanácsa július 30-1 genfi ülésén hagyta jóvá azt a szerződést, amellyel — a szokásos formai eljárások után — hazánk az egyezmény teljes jogú tagjává válik. Az egyezményben résztvevő államok vállalták, hogy fokozatosan megszüntetik a Magyarországot sújtó hátrányos megkülönböztetéseket. Ezt kollektív garanciának foghatjuk fel, hiszen az egyezmény kimondja, hogy a kereskedelmi forgalomban valamennyi országot egyenlő elbánásban kell részesíteni, minden olyan kedvezmény, amit akár egy országnak megadnak, azonnal és feltétel nélkül valamennyi többi országot is megilleti.

Nyerges János elmondta, hogy hasonlóan a többi szocialista országhoz, hazánk is már hosszú ideje harcol a korlátozások megszüntetéséért. Több mint két évtizede kértük például az exporttermékeket sújtó vámok csökkentését. Hosszú ideig a vámok mérséklése fejében bizonyos importköltségek vállalatok kivánták a tőkésországok Magyarországtól. Az egyezményhez való csatlakozásunknak lényeges eleme, hogy a kapott és a jövőben megszerezhető vámenedmények nem importköltségekkel, hanem vámenedményekkel viszonyozzuk. A tőkésországokból érkező mintegy háromszáz importtételből 892-nek a vámját mérsékeljük, s mivel az intézkedés a jelentősebb importtégeket érinti, a csökkentés kiterjed a tőkésországokból származó importnak több mint 50 százalékára. A vámok eddigi átlagos 28 százalékos szintje 23 százalékra csökken. A mérséklés azt is jelenti, hogy importáló vállalatok kiadásaiiban kevésbé érződik a világpiaci árak emelkedése. Ha a világpiaci ár nem nő, a vállalat az eddiginél olcsóbban juthat az importcikkhez. Természetesen továbbra is érvényesek azok a jogszabályok, hogy a vámcsokkolásból származó előnyöket az árakban is érvényesíteni kell, tehát a vám mérséklődése nem jelenthet egyoldalú előnyt az importáló vállalatnak.

delme alacsonyabb, mint a miénk, és velük szemben diszkriminációt nem alkalmaznak. Hazánk GATT-tagságának tényleges elnyeréséhez egyébként még szükséges bizonyos formáliságok. A tagországnak külön-külön meg szavazniok kell csatlakozásunk kérdésében. Ahhoz, hogy a szerződést aláírassuk, a szavazatok kétharmada, vagyis 54 szavazat szükséges. Biztosra vehető, hogy ez szavazatok rövidesen megérkeznek. Utána írjuk alá a szerződési okmányt, és az aláírástól számított harmincadik napon válik Magyarországot az Általános Kereskedelmi és Vámegegymény tagjává. Minden lehetőség megvan tehát arra, hogy a GATT szeptember 12-én Tokióban kezdődő tanácskozásán Magyarországot már teljes jogú tagként vegyen részt. Tokióban egyébként a tárgyalásokkal, amelyek során vám, fizetési, mezőgazdasági és egyéb kérdéseket tisztázunk.

Szabadkereskedelmi egyezmények és GATT-előírások

Összegeztettétek-e a Közös Piac s a maradék EFTA-országok szabadkereskedelmi egyezményei a GATT alapokmányával, ezt vizsgálta egy munkacsoport Genfben. A tanácskozás eredményesnek minősíthető — írja az AP. jelentése. Az USA kivételével ugyan mindenki elismerte, hogy a szabadkereskedelmi egyezmények eleget tesznek a GATT 24. cikkelyében frottaknak. A USA a származási szabályozás miatt emelt panaszt, és kérésére külön bizottság tanulmányozza majd ezt a témát.

Az osztrák küldött Genfben hangsúlyozta, a szabadkereskedelmi egyezmény kiterjed a közösségből származó osztrák import 95 százalékára, s ez eleget tesz az egyik legfontosabb előírásnak, hogy az egyezmény ölelje fel döntő hányadát a két fél közötti kereskedelemnek. Az egyezmény életbe lépése után nem módosulnak a más országokkal szemben alkalmazott vámok és kereskedelmi előírások.

A SZOVJETUNIO AZ IDÉN NEM VESZ TÖBB BÚZÁT AZ USA-TÓL

Butz amerikai mezőgazdasági miniszter megerősítette a hírt, hogy az illetékes szovjet külkereskedelmi vállalat jelezte: nem kíván az idén több gabonát vásárolni az USA-ban. Ezért — mondotta a miniszter — az Egyesült Államok remélhetően többet exportálhat a világ többi részére az idei rekordtermésből. Butz utalt arra, hogy a tervezett amerikai export „természetesen nem haladja meg az USA szállítási lehetőségeit”.

fogyasztók egyaránt élvezik — mondotta. Ha az USA nem kapcsolódna be a világereszkedelelem vérkeringésébe, ez könnyen az életszínvonal visszaeséséhez vezetne. Az amerikai mezőgazdasági termények vásárlói már sokkal előbb jelzik igényeiket, mint korábban. A japánok általában harmincnapos szállításra importálnak, de a határidő jelenleg fél évre emelkedett. A tajvaniak hároméves megállapodást írtak alá amerikai mezőgazdasági termékek vételére. Egyre több árucikkre már akkor megkötik az exportszerződést, amikor azt még meg sem termelték — mondta Brunthaver. (Reuter)

Az amerikai kereskedelmi törvényjavaslat

Erős ellenállásba ütközik Nixon elnök kereskedelmi törvényjavaslata a képviselőház költségvetési bizottságában. Egy sor terméketlen ülés után a megfigyelők kevés esélyt látnak arra, hogy a törvényjavaslat vitája ezen a héten befejeződjék. Egyre kevesebb annak a valószínűsége, hogy Nixon a tokiói tárgyalások megindulásáig megkaphatja a felhatalmazást — mondják a megfigyelők. A bizottsági ülés eddig annyira eredményt hozott, hogy a képviselők jóváhagyták: az importverseny miatt elbocsátott munkások a munkanélküliség első 26 hetében korábbi fizetésüknek 70, a második 26 hetében pedig 65 százalékát kapják. Ez az államkasszának 232 millió dollár többletkiadást okoz, s a bizottság még nem döntött, honnan teremtsék elő az összeget. Arról sincs döntés, milyen mérvű segélyt nyújtsanak az import által sújtott vállalatoknak.

Nyugalom a devizapiacokon

A nyugat-európai pénzközpontokban tegnap nyugodt hangulat uralkodott. A dollár és az angol font jegyzései tovább erősödtek a nyugat-európai valutákkal szemben. Igaz, hogy a nyugat-német jegybank folytatta „kisméretű” devizapiaci intervencióját, és tegnap hír szerint 7,8 millió dollárt vásárolt fel az amerikai valuta támogatása érdekében. A francia frank jegyzéseire nem volt észrevehető hatása a francia jegybank kamatemelésének (amelyről lapunk más helyén számolunk be). Egyébként azonban a piaci irányzatok alakulásait, a dollár és a font erősödését, a kamatszint alakulásával hozták összefüggésbe a megfigyelők. A washingtoni valutatanácskozás, illetve az annak befejezése után elhangzott derülőt nyilatkozatok nem gyakoroltak hatást a piacokra.

A bizottságnak a megválasztott elnök mondania arról a javaslatról is, hogy a Szovjetunióval való kereskedelem is érvényesítsék a legnagyobb kedvezmény elvét. Nincs döntés a fejlődő országoknak biztosított vámkedvezmények mértékében, az elnöknek importadó és kontingensek kiszabására nyújtandó felhatalmazás kérdésében. A javaslat körülli huzavona akkora, hogy egyes megfigyelők szerint a bizottság elnöke, Mills új tervvel áll majd elő. Mills jelenleg nem vesz részt a bizottsági üléseken, mert beteg. (AP-DJ, Reuter)

A Húsok értekezletét követő miniszteri megnyilatkozások között feltűntést keltett Aicsi japán pénzügyminiszter megjegyzése: sajtóértekezleten hangsúlyozta, hogy az új valutarendszer kidolgozásánál nyitva kell hagyni a lehetőséget arra, hogy a Szovjetunió, a Kínai Népköztársaság és más szocialista országok a Nemzetközi Valuta Alap (IMF) tagjai legyenek. Nem várható, hogy ez hamarosan megtörténik, de vannak jelek, amelyek arra mutatnak, hogy a szocialista országok egyre nagyobb érdeklődést mutatnak az ilyen nemzetközi szervezetekhez való csatlakozás iránt — mondta a japán pénzügyminiszter. (Reuter, AP-DJ)

Kamatemelés Franciaországban

Egy hónapon belül immár a második kamatlábemelés jelentették be Párizsban. A Banque de France leszámlalási kamatlába 1 százalékkal 9,5 százalékra emelkedett. A közleplejárati exporthitelek után szedett kamat a vámuion kívüli területekre változtatlanul 4,5 százalék maradt. A hitelfeltétel szigorítása a kormány inflációellenes intézkedésének részét képezi, és egyben hozzájárul a francia kamatszínvonalnak a világszerte kialakuló egyre magasabb kamatszínthez. Szakértők rámutatnak, hogy a korlátozások időpontjában egyes iparágak teljes kapacitással dolgoznak, s a korlátozások az expánzió lassulására vezethetnek. További bonyodalmat okozhat a kormány határozata, amely szerint a december 15-én esedékes vál-

lati adóbefizetéseket előbbrehozzák október 15-re. A hitel drágítása fékezi a fogyasztói keresletet is, amelyet már ugyancsak érzékenyen érintett a személyi kölcsönök korlátozása. A kormány ennek ellenére határozottan keresztül akarja vinni szándékát, hogy szeptember végén a forgalomban levő pénz mennyisége legfeljebb 14 százalékkal haladja meg az egy évvel korábbi szintet. Egyes politikusok, így Debré volt miniszterelnök, keveslik a kormány drágulás ellen tett intézkedéseit. „Franciaország már rég túl van azon, hogy a korlátok közé szorított inflációt a gazdasági fellendülés és a teljes foglalkoztatottság biztosítására használhassa fel. Nagy a gazdasági bonyodalmak veszélye, s ez súlyos társadalmi konfliktusok forrása is lehet” — hangoztatja Debré. (Reuter)